

Befolkningens tillit til og syn på forskning

22100188

Januar 2022

The top portion of the slide features a photograph showing the silhouettes of three people sitting around a table in a meeting. They are positioned in front of a large window that looks out onto a snowy landscape with trees. The scene is dimly lit, with the primary light source being the window, which creates a soft glow and silhouettes the individuals. The overall mood is professional and collaborative.

Om undersøkelsen

Om undersøkelsen

- På oppdrag fra Norges forskningsråd gjennomfører Kantar en spørreundersøkelse blant befolkningen i Norge om ulike tema knyttet til tillit til og syn på forskning.
- De foregående målingene ble gjennomført i henholdsvis april, juni og november 2019, samt mars, april, mai, juni, september, to ganger i november og en gang i desember 2020. I 2021 er målingen gjennomført i januar, april og august. Målingen nå i januar er den første i 2022.

Metode

- Undersøkelsen gjennomføres som en webundersøkelse og ble sendt ut 5. januar, og avsluttet 12. januar 2022.

Utvalgsbase

- Undersøkelsen ble gjennomført på Kantar sitt internettpanel, GallupPanelet.

Antall intervju og svarprosent

- Undersøkelsen ble sendt ut til totalt 3.108 personer.
- Totalt svarte 1. 142 personer, noe som gir en responsrate på 37%.

Utvalg og målgruppe

- Målgruppen var innbyggere i Norge i alderen 18+ år.

Vekting

- Resultatene er vektet i henhold til befolkningsstatistikk fra SSB for kjønn, geografi, alder og utdanning. Nettutvalget er overrepresentert blant høyt utdannede og innbyggere i alderen 45+ år. Dette korrigeres av vekten.

Ansvar

- Seniorrådgiver Jarle Hersvik i Kantar hadde ansvaret for gjennomføring og rapportering av undersøkelsen.
- Kontaktperson i Norges forskningsråd var spesialrådgiver samfunnsdialog og media, Gunnar Bolstad.

Rapport

- Resultatene presenteres i to deler, der del 1 omfatter resultater tilknyttet forskning, og del 2 omfatter resultater tilknyttet Forskningsrådet.

- Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg, av befolkningen. Denne usikkerheten, eller feilmarginen, kan beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i undersøkelsen når det gjelder den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne feilmarginen for det aktuelle resultatet.
- Fastsettelsen av feilmarginen vil også avhenge av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det vanlige er å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Dette betyr at hvis vi hadde 100 forskjellige uavhengige utvalg, ville resultatet ligge innenfor de feilmarginene vi oppgir i minst 95 av de 100 undersøkelsene. Det vil igjen si at det bare er 5 prosent sannsynlighet for at den faktiske fordelingen i befolkningen *ikke* ligger innenfor de oppgitte feilmarginene.
- Feilmarginene i prosenttabeller uttrykkes i prosentpoeng. Hvis vi for eksempel har funnet at 60 prosent i et utvalg på 1000 innbyggere er enige i en påstand, gir dette en feilmargin på +/- 3,1 prosentpoeng.
- Det er det da med 95 prosent sannsynlighet et sted mellom 56,9 og 63,1 prosent av innbyggerne er enige i påstanden, men det mest sannsynlige resultatet er 60 prosent.
- Dersom vi kun har intervjuet 50 personer, og 60 prosent er enige i påstanden, vil feilmarginene være på hele +/- 14 prosentpoeng. I dette tilfellet kan vi ikke være «helt sikre» (95 prosent sikre) på at flertallet av innbyggerne er enige i påstanden.
- Tabellen på neste side kan brukes som et hjelpemiddel ved tolkningen av resultatene. Tabellen er basert på såkalte «uendelighets-univers», der populasjonen er 10 ganger eller mer det antall intervju som foreligger.

Feilmarginer og signifikante forskjeller

Tabell: Feilmarginer i uendelighetsunivers

Størrelsen på feilmarginen i +/- prosentpoeng							
Antall enheter/Svar	50(50) %	40(60) %	30(70) %	25 (25) %	20(80) %	10(90) %	5(95) %
50	14,3	14,0	13,1	12,4	11,4	8,6	6,2
100	10,1	9,8	9,2	8,7	8,0	6,0	4,4
200	7,1	6,9	6,5	6,1	5,7	4,3	3,1
400	5,0	4,9	4,6	4,3	4,0	3,0	2,2
500	4,5	4,4	4,1	3,9	3,6	2,7	2,0
600	4,1	4,0	3,7	3,5	3,3	2,5	1,8
1000	3,2	3,1	2,9	2,7	2,5	1,9	1,4
1500	2,6	2,5	2,4	2,2	2,1	1,5	1,1
2500	2,0	2,0	1,8	1,7	1,6	1,2	0,9

A short, horizontal orange line is located above the title text.

Oppsummering

Den foreliggende rapporten omfatter den femtende runden av befolkningsundersøkelsen om befolkningens tillit til forskning og syn på Forskningsrådet.

Etter gjenåpningen av Norge i september 2021, har vi gjennom senhøsten og vinteren igjen hatt en periode med økende koronasmitte og fra desember igjen inngripende tiltak i samfunnet. Målingen nå i januar er satt opp for å kartlegge om dette har påvirket befolkningens oppfatning av og tillit til forskere, forskning og andre problemstillinger relatert til koronasituasjonen.

Nær 9 av 10 oppgir at de har tillit til forskning. Dette er på om lag samme nivå som i målingene som ble gjort mellom november 2020 og august 2021. Gjennom hele måleperioden oppgir personer uten høyere utdanning i mindre grad tillit til forskning enn personer som har høyere utdanning.

Andelen som oppgir at de har tillit til forskere er på samme nivå som i målingen i august. Det er spesielt blant kvinner og personer uten høyere utdanning vi finner høyere andeler som har tillit. Både når det gjelder tillit til forskere og forskning mer generelt, er det svært lave andeler som oppgir at de ikke har tillit. Endringene vi ser skyldes hovedsakelig endringer i andelene som benytter midtkategorien «verken eller» på spørsmålene.

I januar er det 7 av 10 som oppgir at de har tillit til forskning finansiert av offentlige etater. Nær 6 av 10 oppgir at de har tillit til forskning finansiert av EUs rammeprogram, om lag halvparten oppgir tillit til forskning finansiert av organisasjoner og stiftelser, mens litt over 3 av 10 har tillit til forskning finansiert av næringslivet. Dette er nær det nivået vi målte i perioden fra høsten 2020 til høsten 2021, om enn marginalt lavere.

Litt over halvparten av befolkningen oppgir at de er enige i påstanden om at de personlig nyter godt av det som skjer innen forskning og utvikling. I august var tilsvarende andel 6 av 10. Som i august er det 2 av 10 som oppgir at de er enig i påstanden om at forskningsresultater i stor grad er preget av forskeres egne politiske holdninger og overbevisninger. Nå i januar er det 3 av 10 som oppgir at de er helt eller ganske enig i påstanden om at det er enkelt å skille god og troverdig forskning fra dårlig og lite troverdig forskning. Dette er samme andel som i både august og desember 2020.

Gjennom hele pandemien har både leger/helsepersonell og forskere nytt høy grad av tillit når representanter har uttalt seg i nyhetsmediene om koronaviruset. Nå i januar avdekkes det imidlertid en liten nedgang i andelen som oppgir at de har tillit til forskere som uttaler seg. Mens nær 9 av 10 oppga at de hadde tillit til forskere som uttalte seg om koronaviruset i august 2021, oppgir 85% det samme nå i januar. Som i april 2021 oppgir noe over 6 av 10 at de har tillit til myndighetspersoner som uttaler seg. Dette er signifikant lavere enn i august da nær 7 av 10 oppga det samme. Andelene som oppgir at de har tillit til politikere og journalister, holder seg stabilt på henholdsvis om lag 4 av 10 og 1 av 4.

I september 2020 oppga om lag 1 av 4 at de mente befolkningen hadde overholdt smittevernreglene på en god måte. I august 2021 var tilsvarende andel 4 av 10, mens den nå i januar øker til nær 6 av 10. Samtidig har andelen som mener regjeringens smittevernråd har vært hensiktsmessige gått tilbake fra 77% i september 2020, til 70% i august 2021 og 60% nå i januar. Nå i januar mener om lag 6 av 10 at forskere og fagmyndighetenes råd til regjering og befolkning har vært tydelige. I august oppga om lag 7 av 10 det samme.

Mer enn 8 av 10 oppgir fortsatt at de har tillit til den jobben forskere gjør med koronasituasjonen. Gjennom 2021 har imidlertid andelen sunket fra 9 av 10 i januar 2021 til 84% i januar 2022. Som i forhold til de fleste andre tillitsspørsmålene er andelen som oppgir at de ikke har tillit lav, og nedgangen skyldes i hovedsak at det er en svak økning i andelen som svarer «verken eller» på spørsmålet.

Oppsummering

Ved inngangen til det nye året er det nær 9 av 10 som oppgir at de generelt oppfatter at vaksiner er trygge, og det er bare om lag 3% som gir uttrykk for at de er uenige i påstanden. Det er også 86% som nå i januar er helt eller ganske enig i påstanden om at de er trygge på at norske fagmiljøer gjør vurderinger og gir anbefalinger av vaksiner som er til det beste for den norske befolkningen. I begge tilfeller er dette en liten, men signifikant nedgang, sammenliknet med målingen i august da 90% ga uttrykk for at de mente vaksiner var trygge og at fagmiljøene ga anbefalinger av vaksiner til det beste for den norske befolkningen.

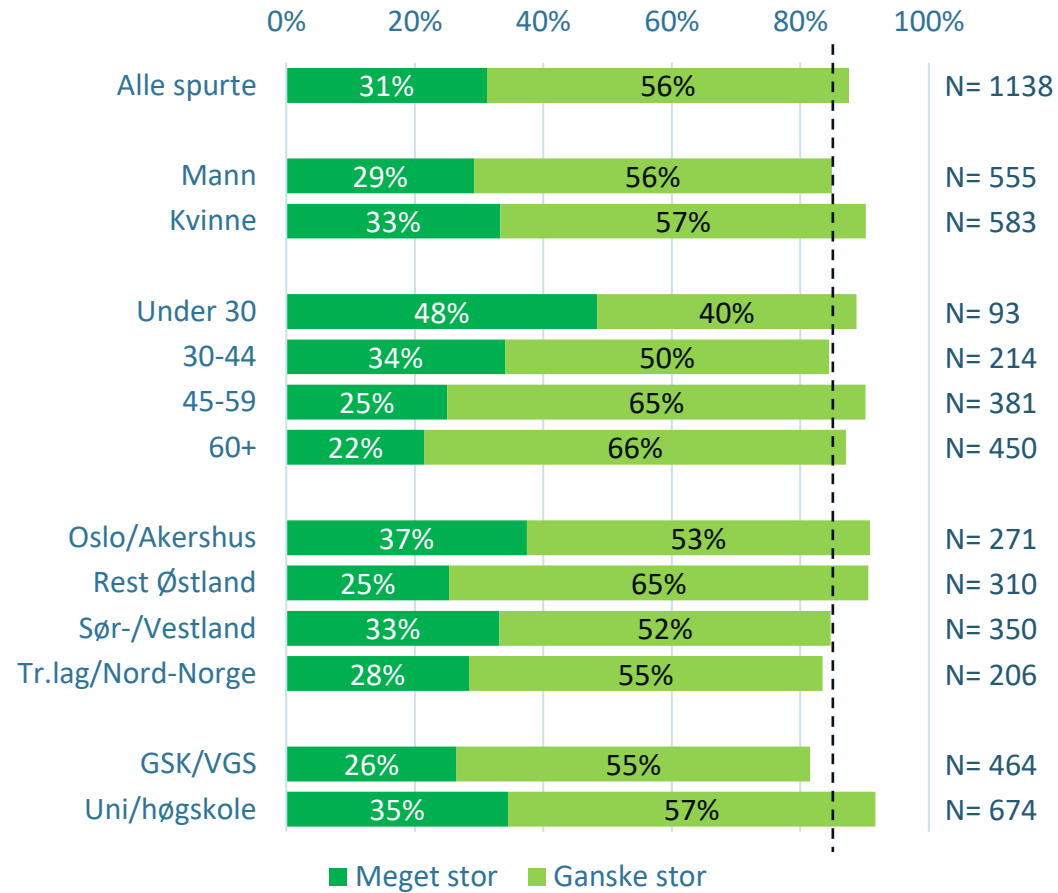
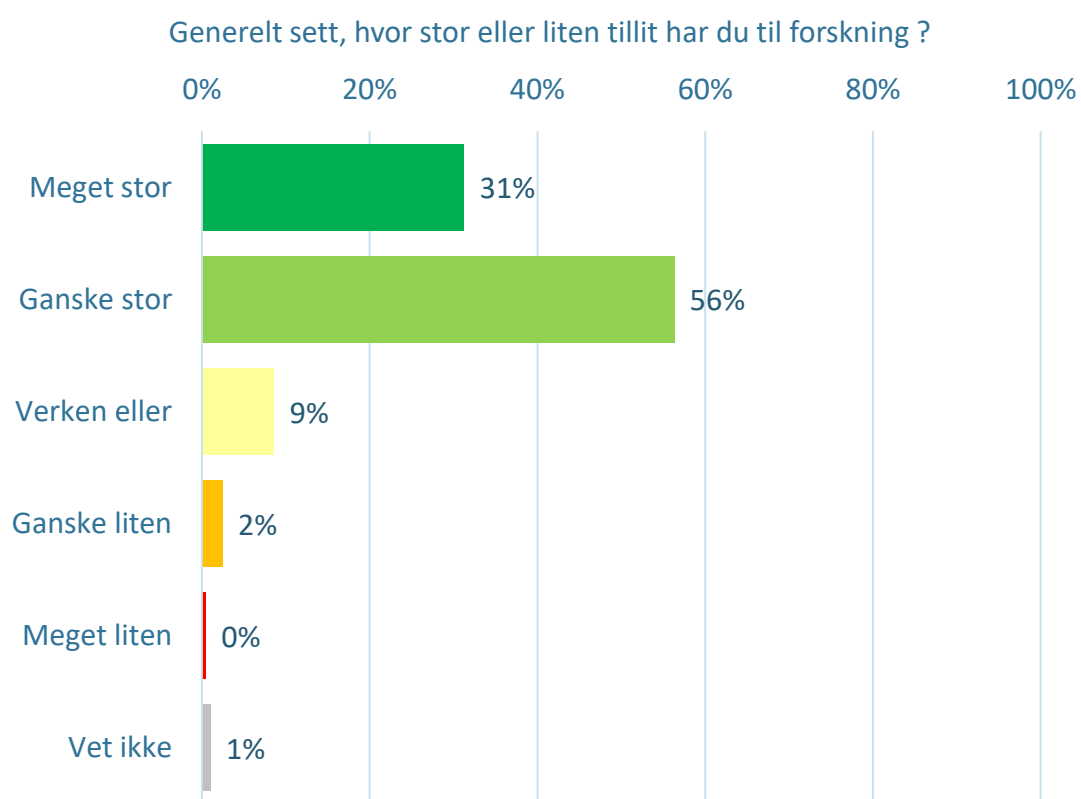

Befolkningens tillit til forskning

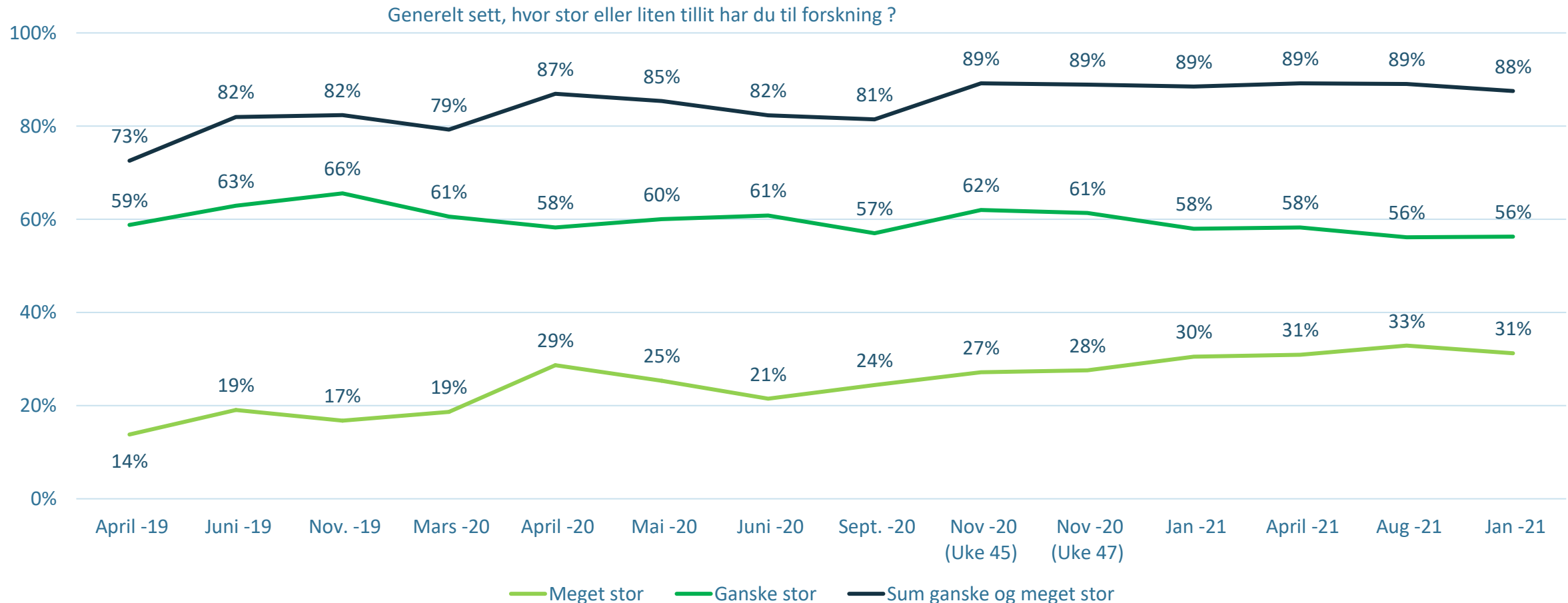
Generelt sett, hvor stor eller liten tillit har du til forskning?

Andelen som oppgir at de har tillit til forskning er stabil sammenliknet med målingen i august. Gjennom hele måleperioden har andelen som oppgir liten eller meget liten tillit vært svært lav, på mellom 1% og 4%.

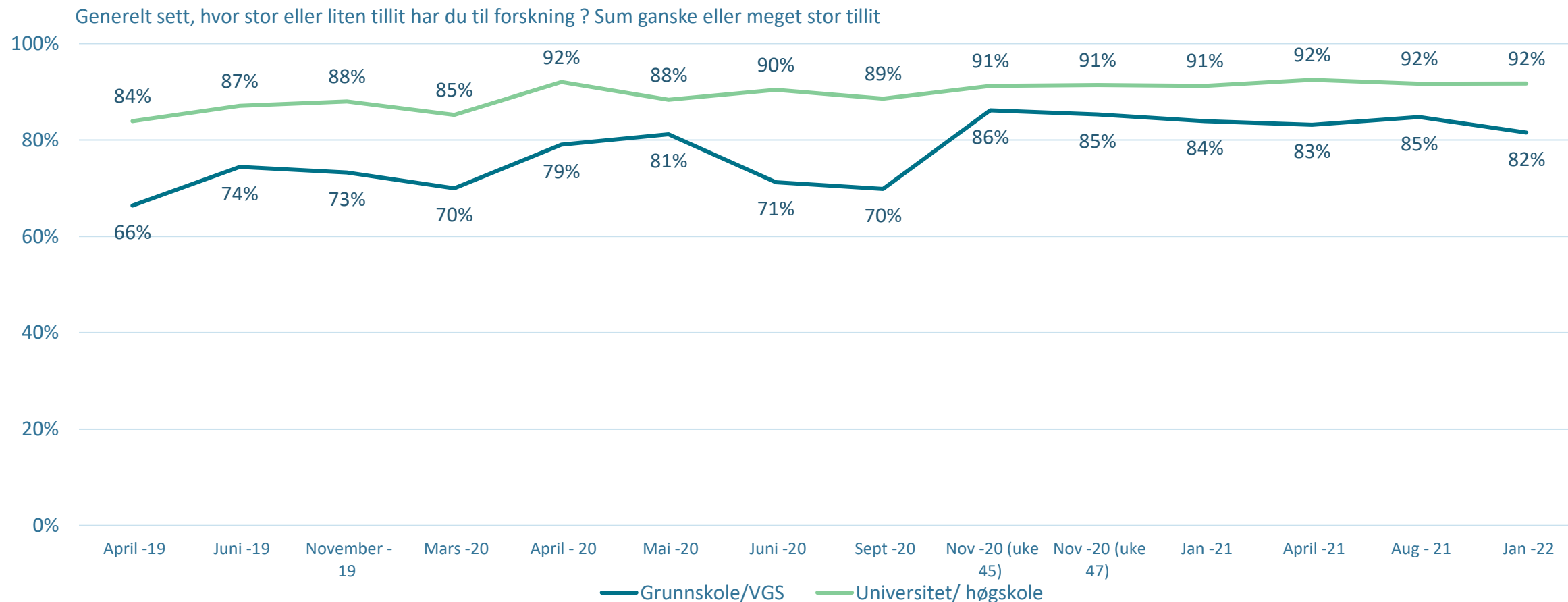
Generelt sett, hvor stor eller liten tillit har du til forskning?

Andelen som har ganske eller meget stor tillit til forskning er stabil sammenliknet med målingen i august.

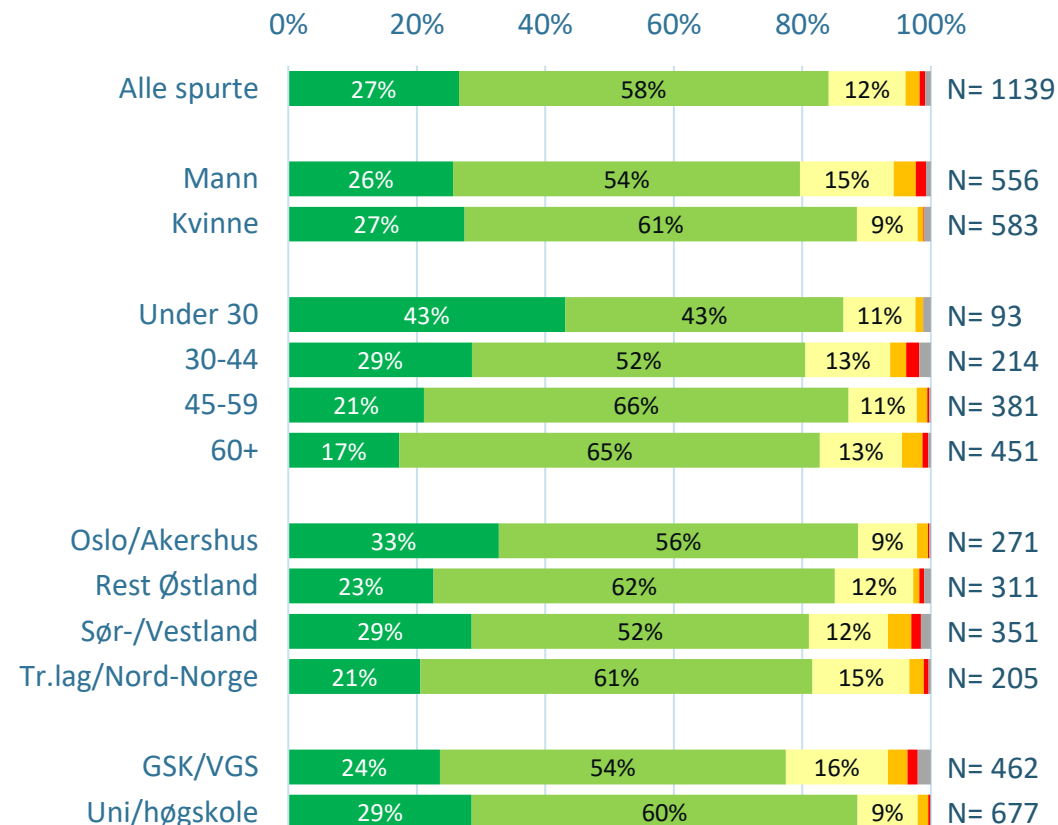
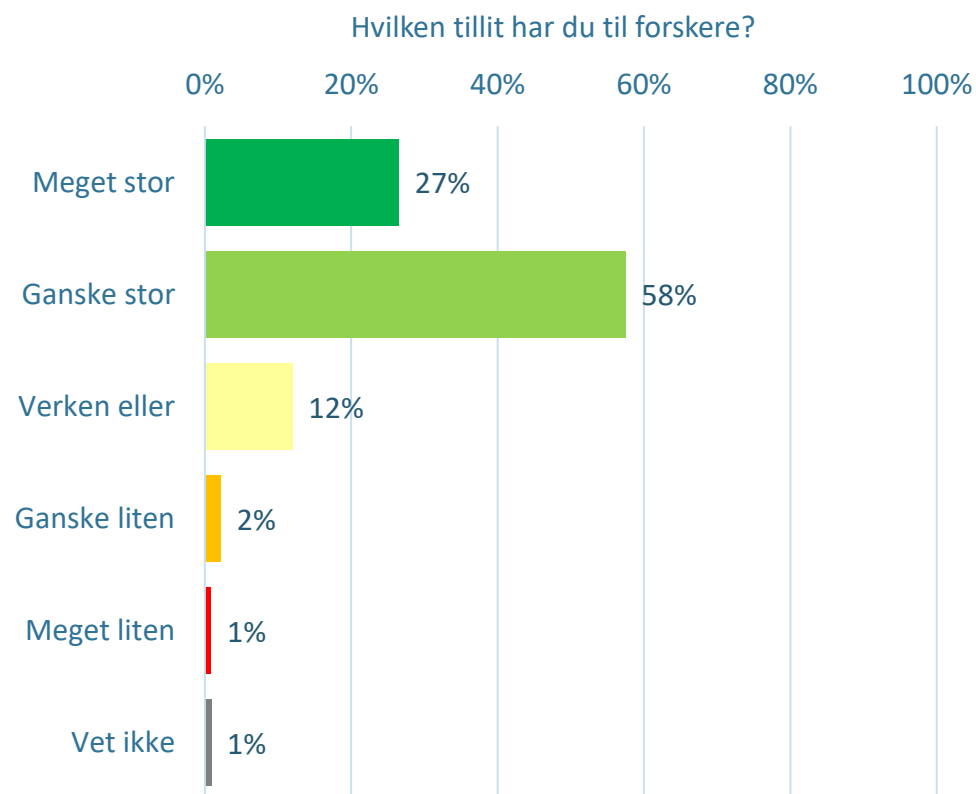
Generelt sett, hvor stor eller liten tillit har du til forskning?

Gjennom hele måleperioden oppgir personer med høyere utdanning i større grad at de har tillit til forskning enn personer som ikke har høyere utdanning. Andelen som har tillit til forskning blant de som har høyere utdanning er relativt stabil over tid, mens den svinger mer blant de som ikke har høyere utdanning. Blant de som ikke har høyere utdanning skjer endringen primært ved at færre svarer verken eller på spørsmålet om tillit til forskning.

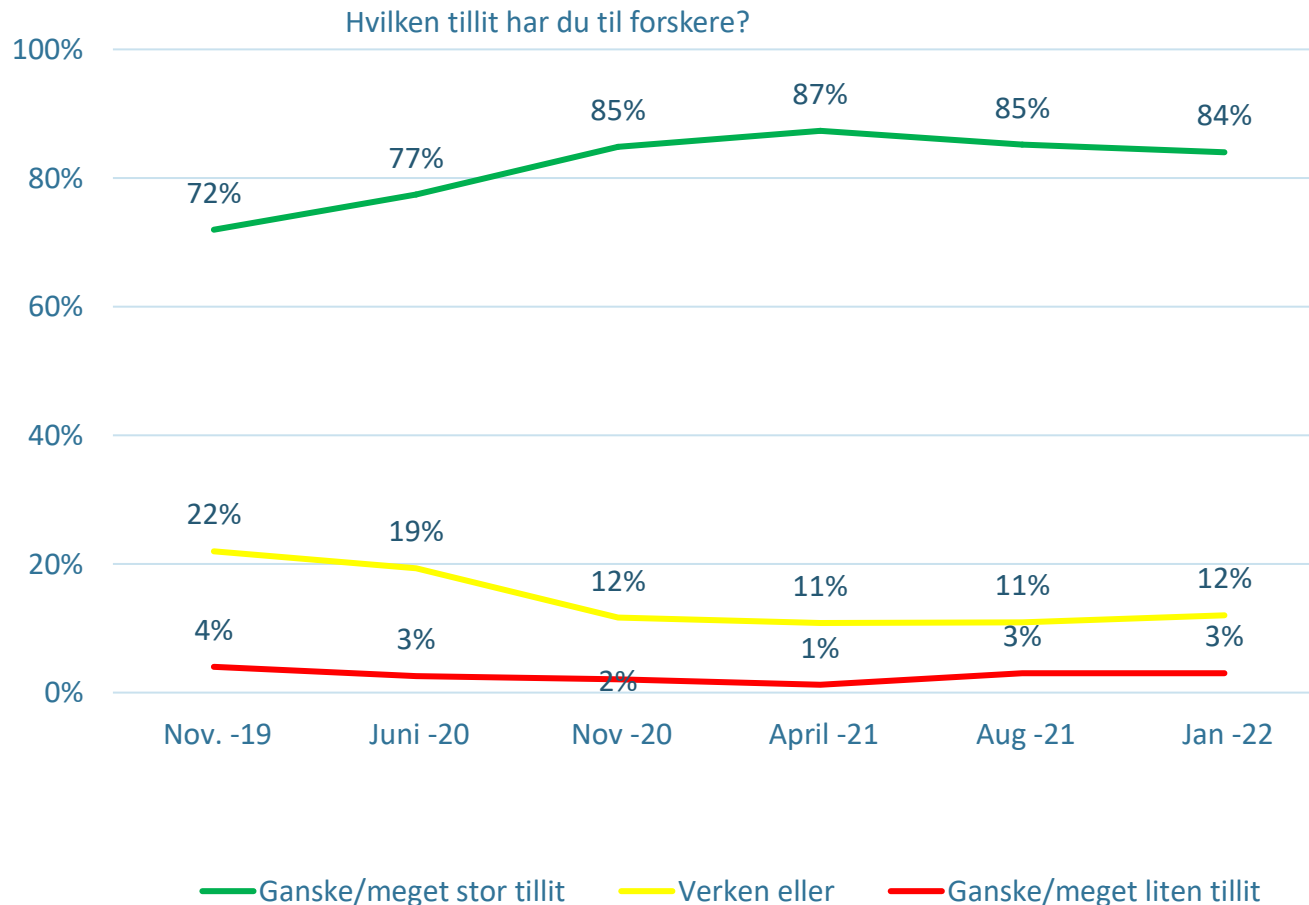
Hvilken tillit har du til forskere?

84% oppgir at de har ganske eller meget stor tillit, mot 85% i august. Andelen som oppgir at de har ganske eller meget liten tillit til forskere er fortsatt svært lav. Både totalt og i ulike undergrupper.

Hvilken tillit har du til forskere?

Andelen som oppgir at de har tillit til forskere er stabil mellom august 2021 og januar 2022. Gjennom hele perioden er andelen som oppgir at de ikke har tillit til forskere lav.

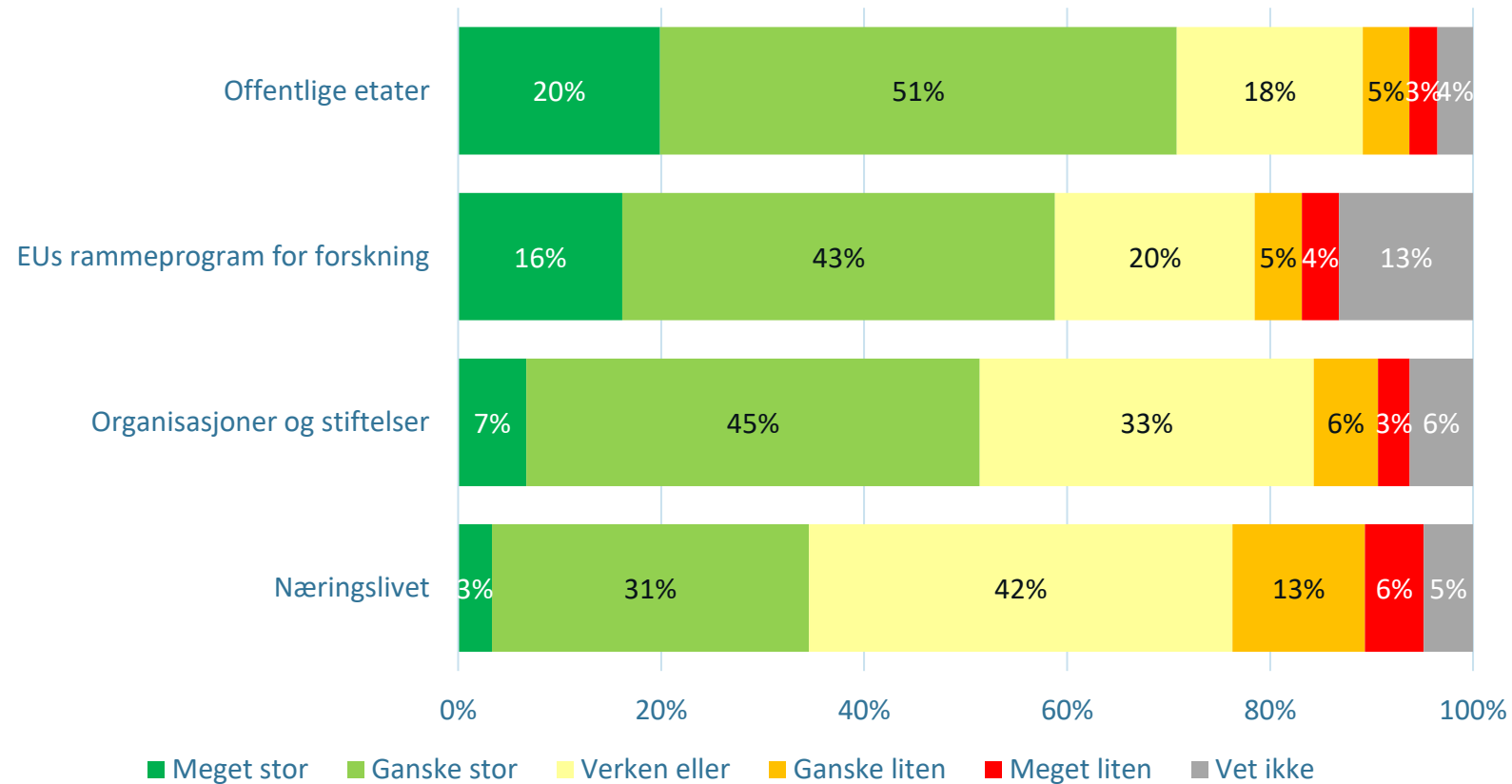

Tillit til finansieringskilder

Tillit til ulike finansieringskilder

Offentlige etater har fortsatt høyest tillit.

Hvor stor eller liten tillit har du til forskning som er finansiert av...
(N=1140 - 1143)

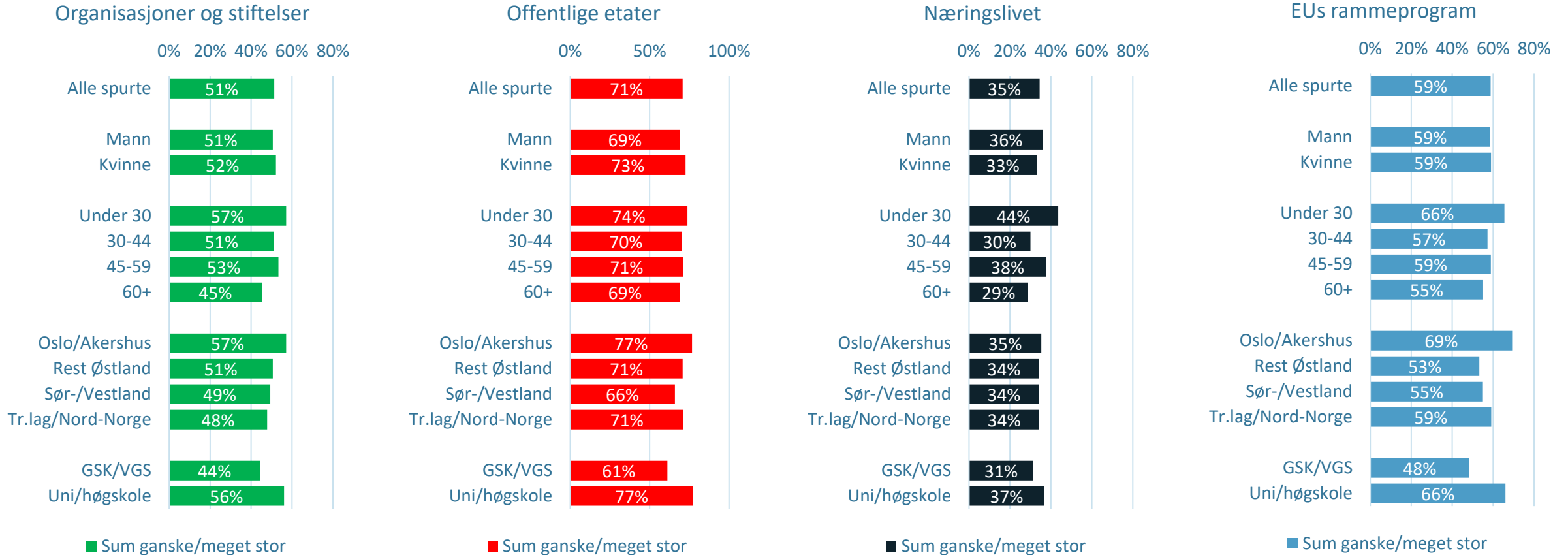

- 7 av 10 oppgir i januarmålingen at de har tillit til forskning finansiert av offentlige etater. Dette er på samme nivå som i målingen i april, men noe lavere enn i august.
- Også tilliten til de øvrige finansieringskildene følger noe av det samme mønsteret mellom de tre siste målingene.

Tillit til ulike finansieringskilder

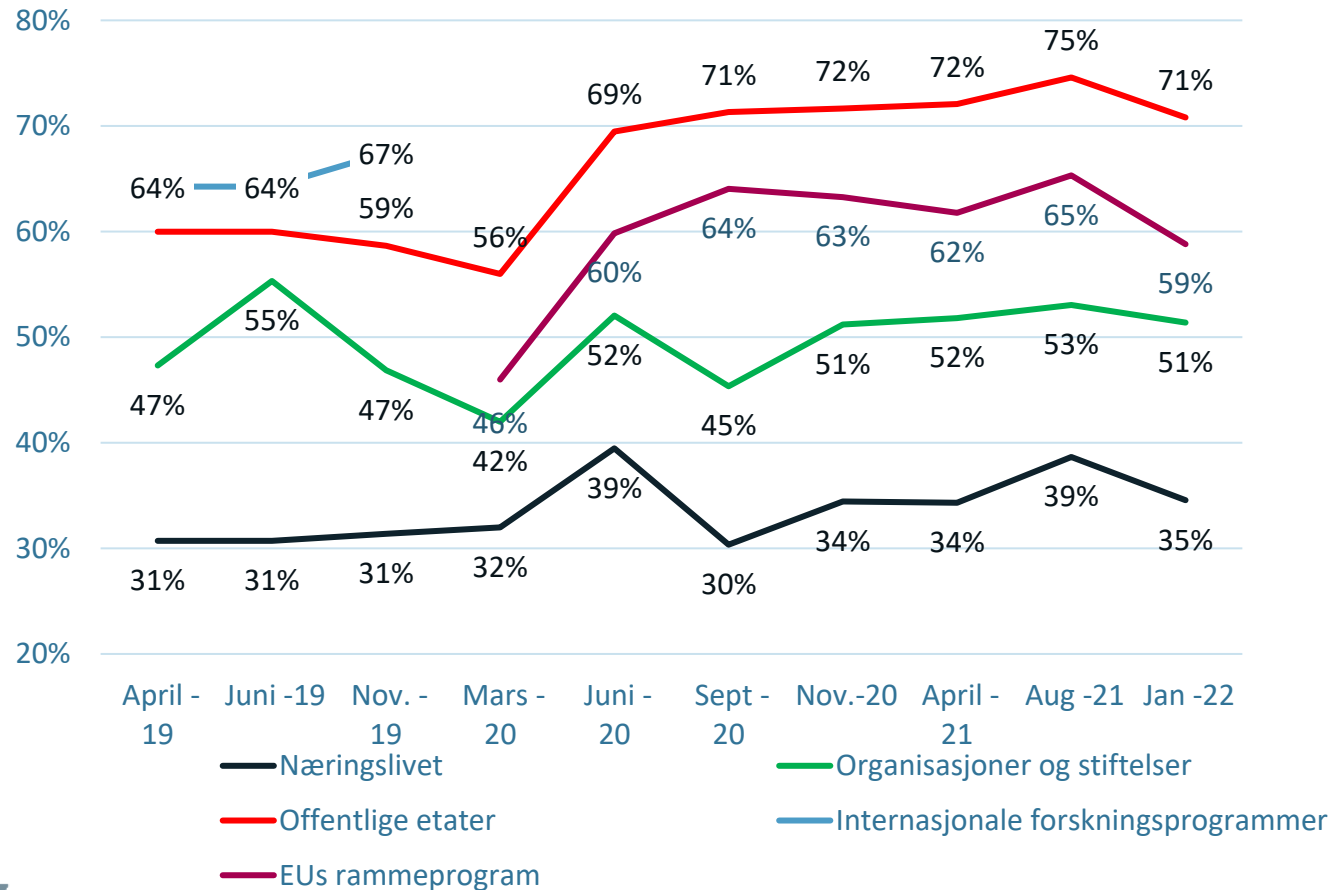
Som tidligere er tilliten til ulike finansieringskilder gjennomgående høyere blant personer med universitets- og høyskoleutdanning.

Tillit til ulike finansieringskilder

Hvor stor eller liten tillit har du til forskning som er finansiert av...
(N=1035 - 1145)

Sum ganske eller meget stor tillit

- Tilliten til forskning finansiert av offentlige etater, har gjennomgående vært høyere enn til andre finansieringskilder gjennom store deler av måleperioden.

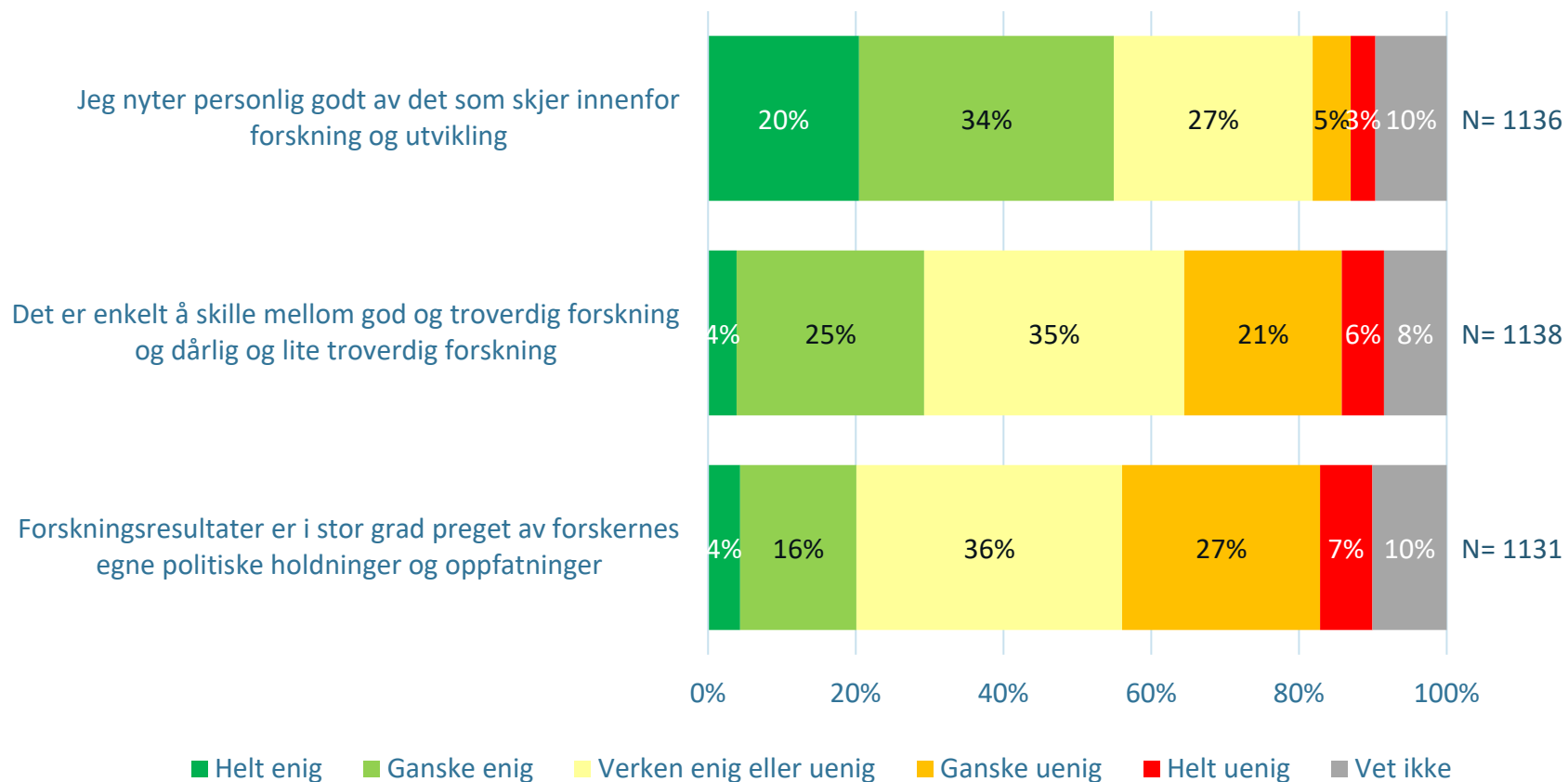
Syn på forskning og utvikling

Syn på forskning og utvikling

I januar er det 55% som oppgir at de er helt eller ganske enig i påstanden om at de personlig nyter godt av det som skjer innen forskning og utvikling. 3 av 10 er helt eller ganske enig i påstanden om at det er vanskelig å skille mellom god og troverdig forskning og dårlig og lite troverdig forskning. 2 av 10 mener forskning i stor grad er preget av forskernes egne politiske holdninger og oppfatninger.

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander...

(N=1140-1141)

- Det er fortsatt flest som sier seg enig i påstanden om at de personlig nyter godt av det som skjer innen forskning og utvikling. 55 prosent oppgir at de er helt eller ganske enig i denne påstanden.
- Nær 3 av 10 oppfatter at det er enkelt å skille mellom god og troverdig forskning og dårlig og lite troverdig forskning.
- Om lag 2 av 10 er enig i påstanden om at forskningsresultater i stor grad er preget av forskernes egne politiske holdninger og oppfatninger.

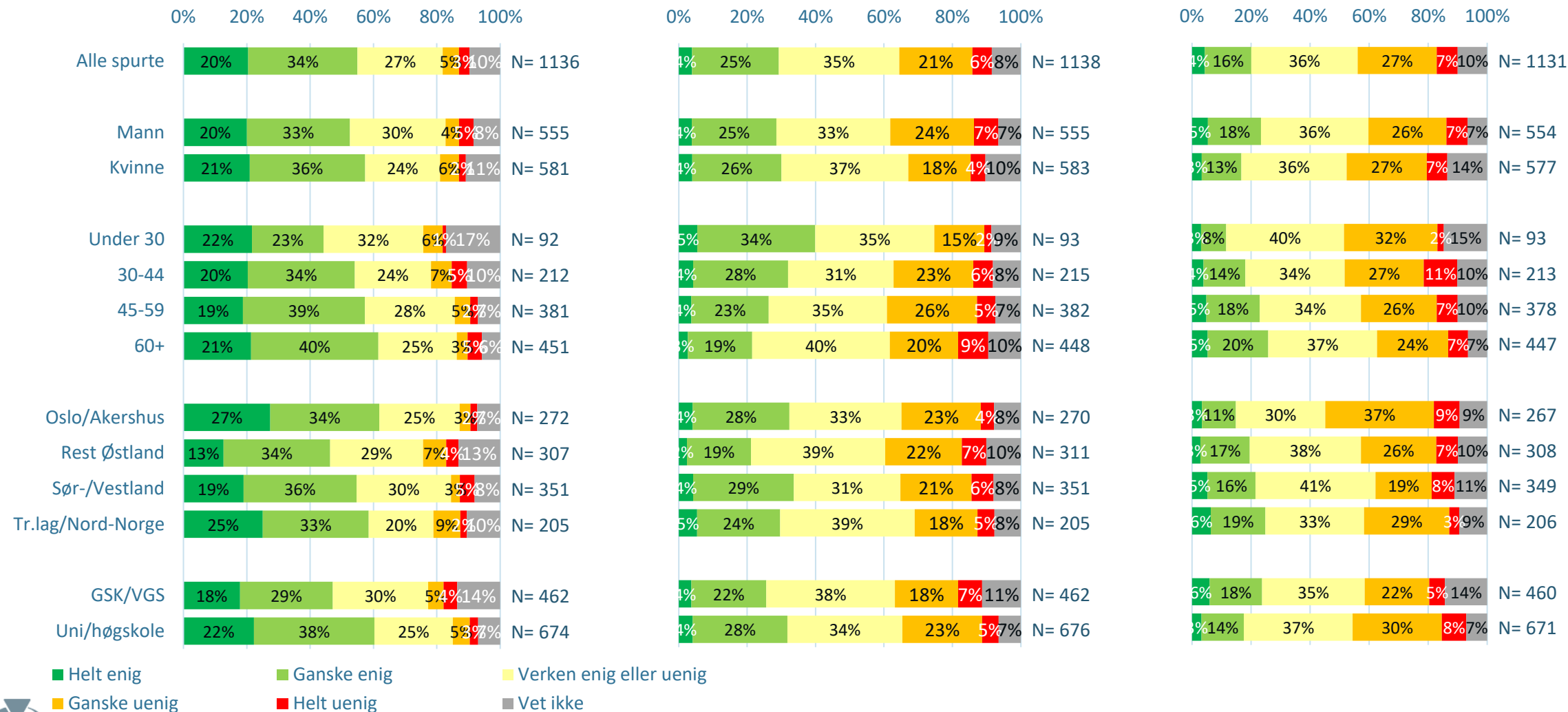

Syn på forskning og utvikling

Jeg nyter personlig godt av det som skjer innenfor forskning og utvikling

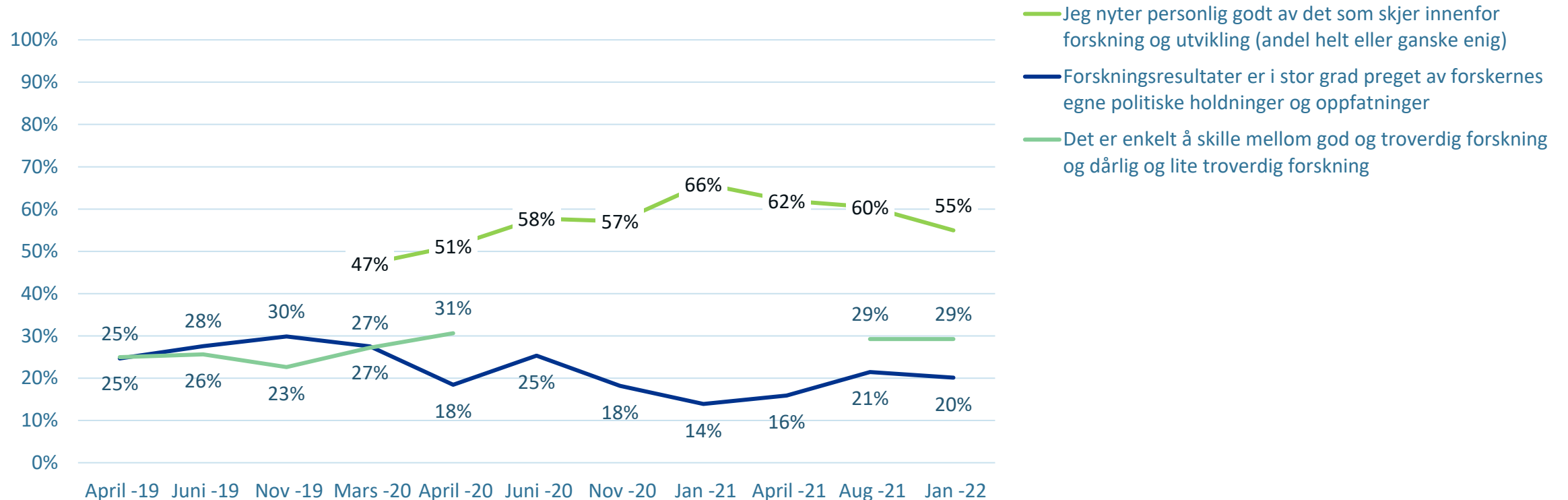
Det er enkelt å skille mellom god og troverdig forskning og dårlig og lite troverdig forskning

Forskningsresultater er i stor grad preget av forskernes egne politiske holdninger og oppfatninger

Syn på forskning

Andelen som er helt eller ganske enig i påstanden «jeg nyter personlig godt av det som skjer innenfor forskning og utvikling» er lavere enn i målingen i august. Andelen som mener forskningsresultater i stor grad er preget av forskernes egne politiske holdninger og oppfatninger og som mener det er enkelt å skille god og dårlig forskning, holder seg stabil mellom målingen i august og januar.

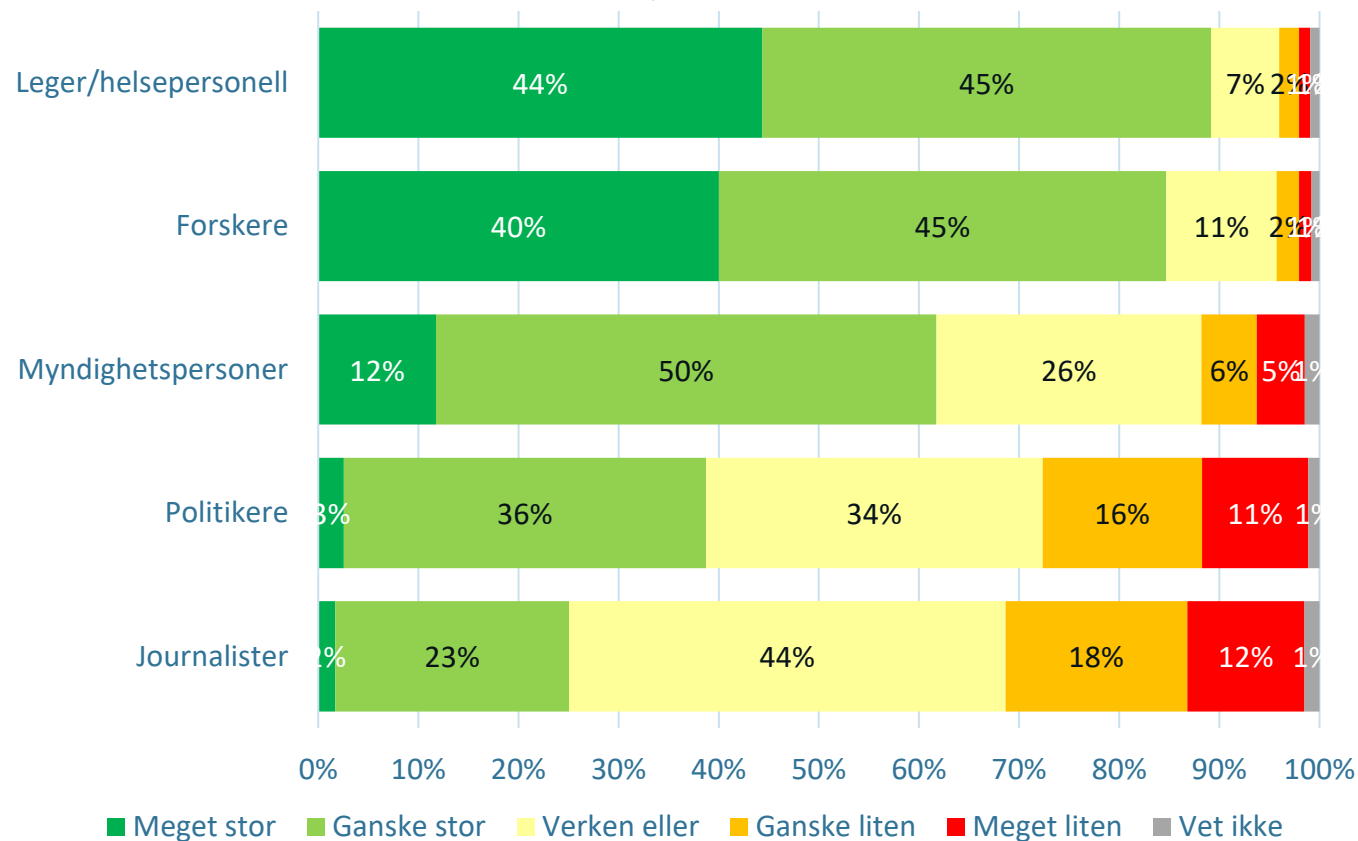

Koronapandemien

Tillit til uttalelser i nyhetsmedier fra ulike yrkesgrupper

Andelen som oppgir at de har tillit til forskere og myndighetspersoner går tilbake sammenliknet med målingen i august. Tilliten til leger/helsepersonell og forskere holder seg stabilt høy.

Hvilken tillit har du til følgende grupper når de uttaler seg om koronaviruset i norske nyhetsmedier? (N=1133-1140)

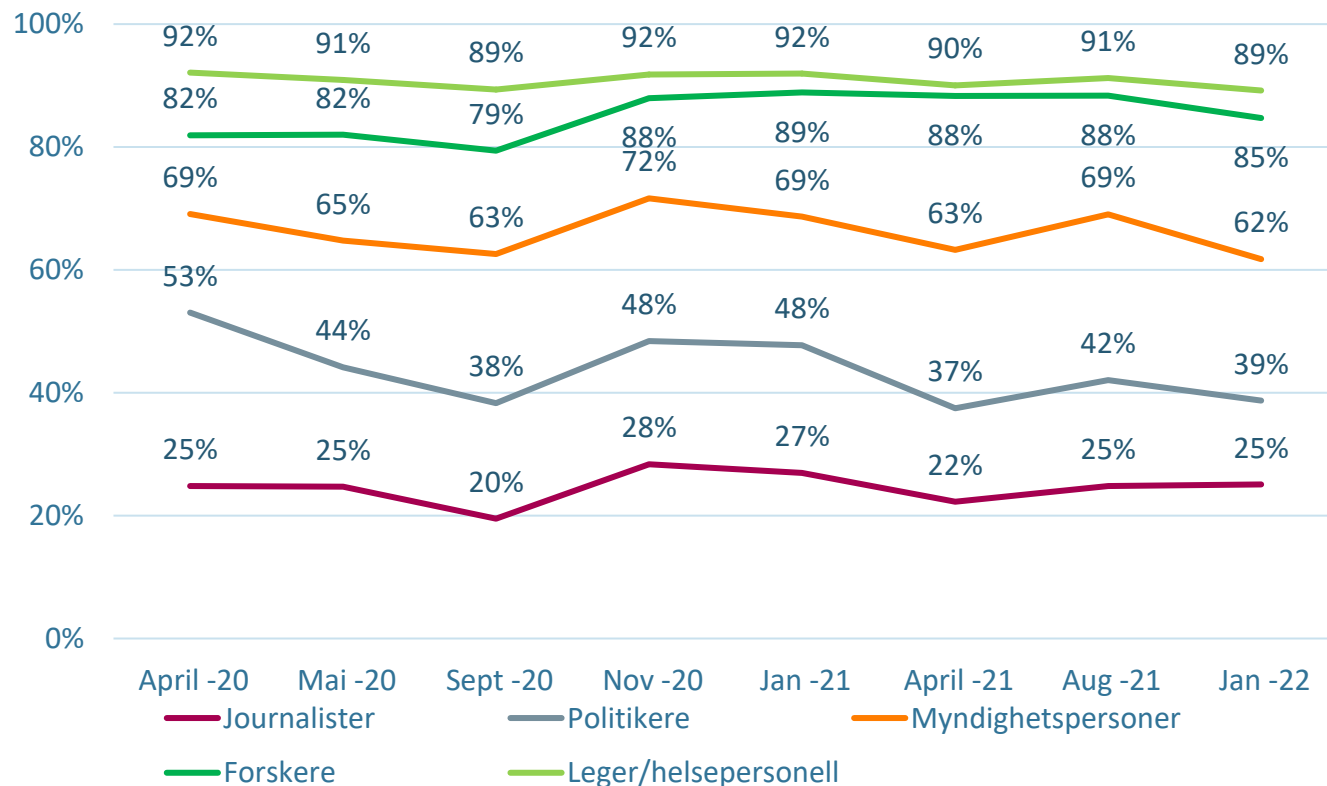
- Det er fortsatt om lag 9 av 10 som oppgir at de har tillit til uttalelser fra leger/helsepersonell og forskere.
- Det er igjen 62% oppgir at de har tillit til uttalelser fra myndighetspersoner. Dette er lavere enn i august og på samme nivå som i april 2021.
- Om lag 4 av 10 oppgir at de har tillit til politikere.
- 1 av 4 oppgir at de har tillit til uttalelser fra journalister.

Tillit til uttalelser i nyhetsmedier fra ulike yrkesgrupper

Tilliten til både forskere og leger/helsepersonell holder seg gjennomgående høy gjennom måleperioden. Andelen som oppgir at de har tillit til forskere og myndighetspersoner er lavere i januar enn i tilsvarende måling i august 2021.

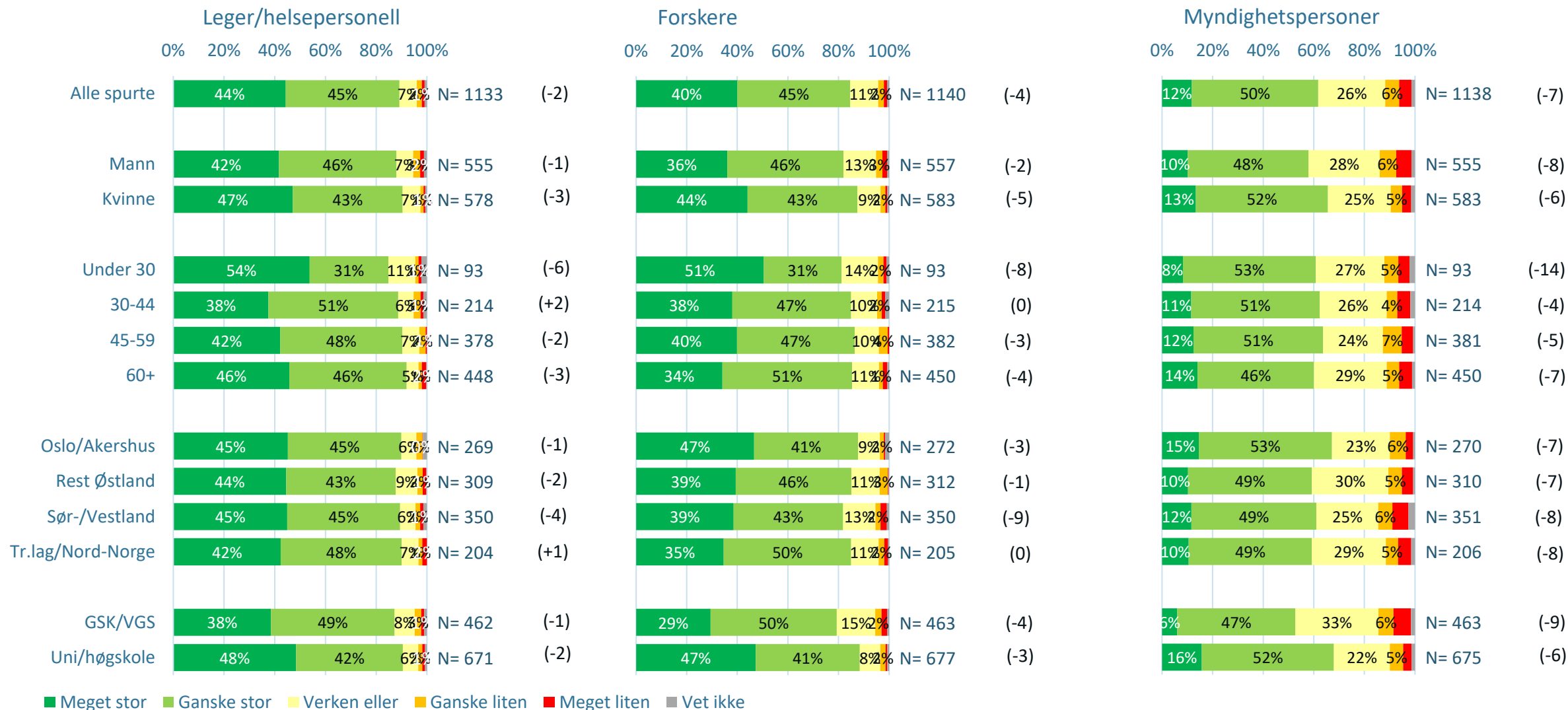
Hvilken tillit har du til følgende grupper når de uttaler seg om koronaviruset i norske nyhetsmedier?

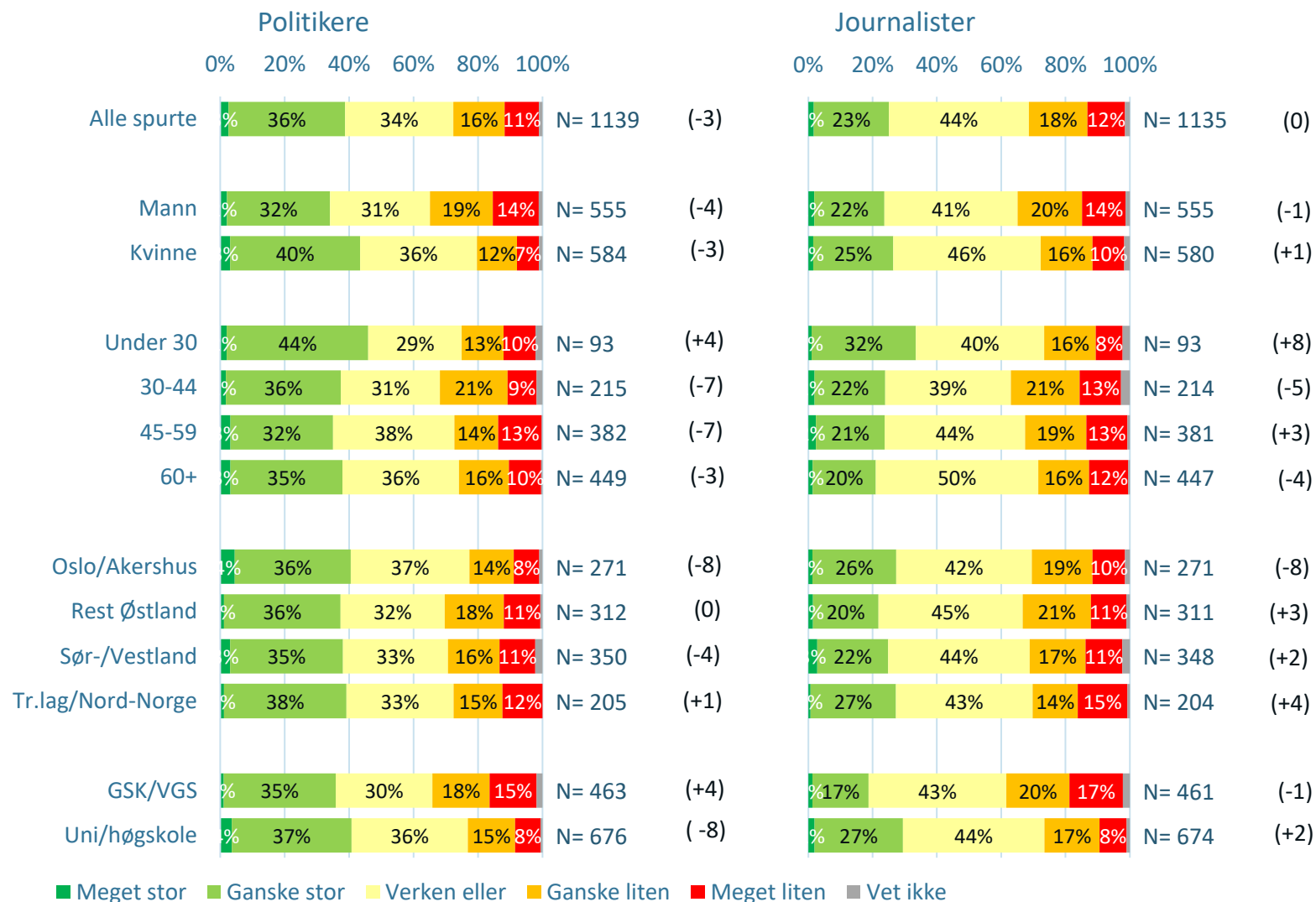
- Andelene som oppgir at de har tillit til leger/helsepersonell, politikere og journalister endres ikke signifikant mellom august og januar.

Tillit til uttalelser i nyhetsmedier fra ulike yrkesgrupper

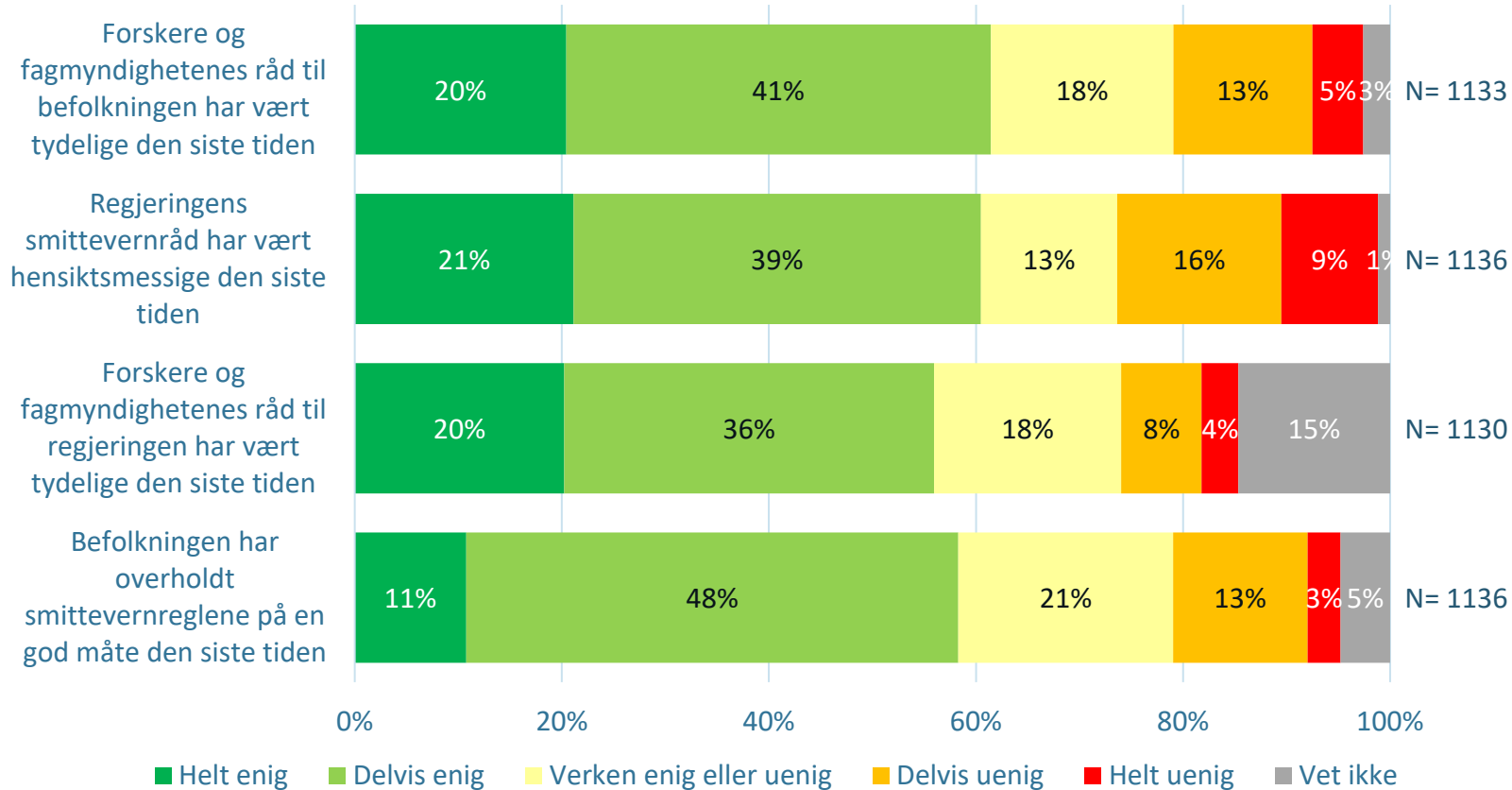
Tillit til uttalelser i nyhetsmedier fra ulike yrkesgrupper

Smittevernråd som gis – tydelighet og overholdelse

6 av 10 mener regjeringens smittevernråd har vært hensiktsmessige den siste tiden. Dette er en nedgang sammenliknet med målingen i august 2021, da 7 av 10 var av samme oppfatning.

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? (N=1130-1136)

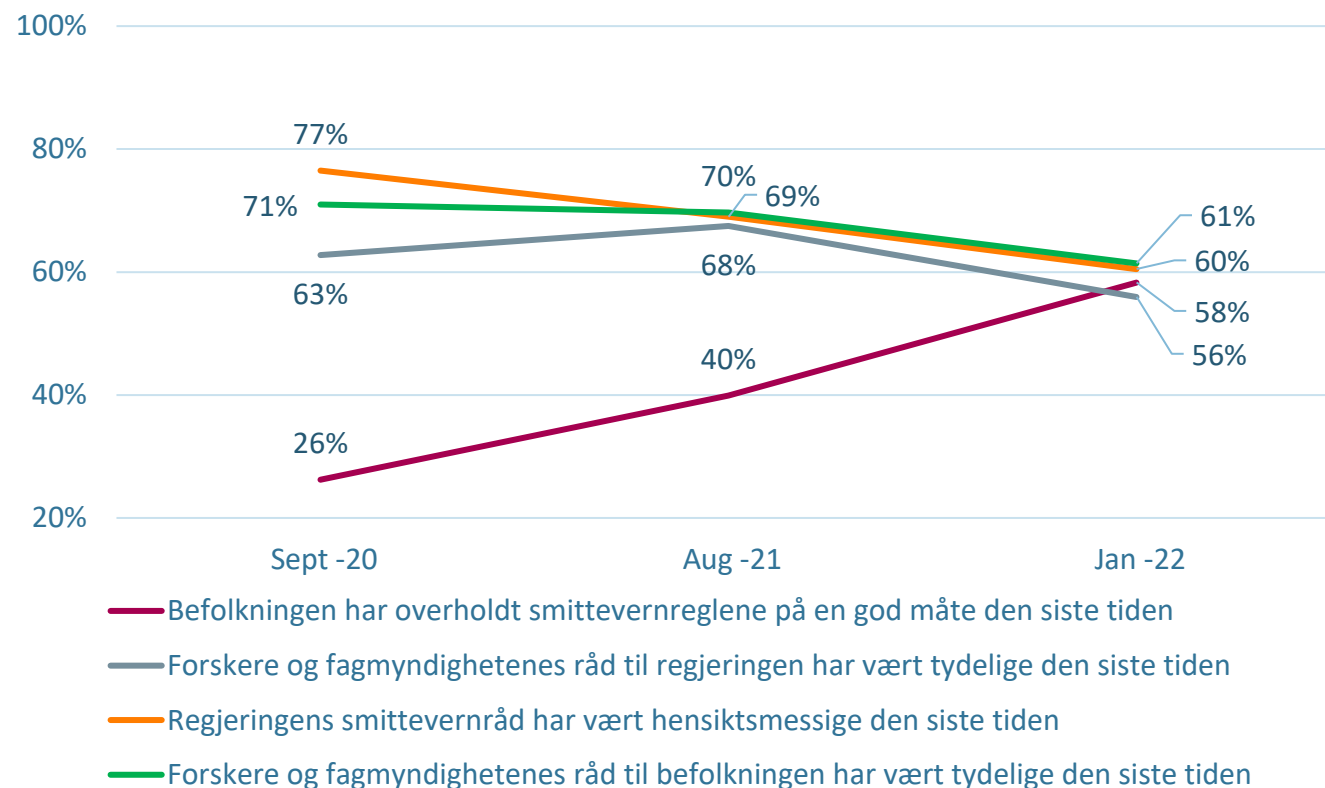
- Andelene som oppfatter at forskere og fagmyndighetenes råd til befolkningen og regjeringen, går også tilbake sammenliknet med målingen i august.
- På den annen side øker andelen som mener at befolkningen har overholdt smittevernreglene på en god måte.

Smittevernråd som gis – tydelighet og overholdelse

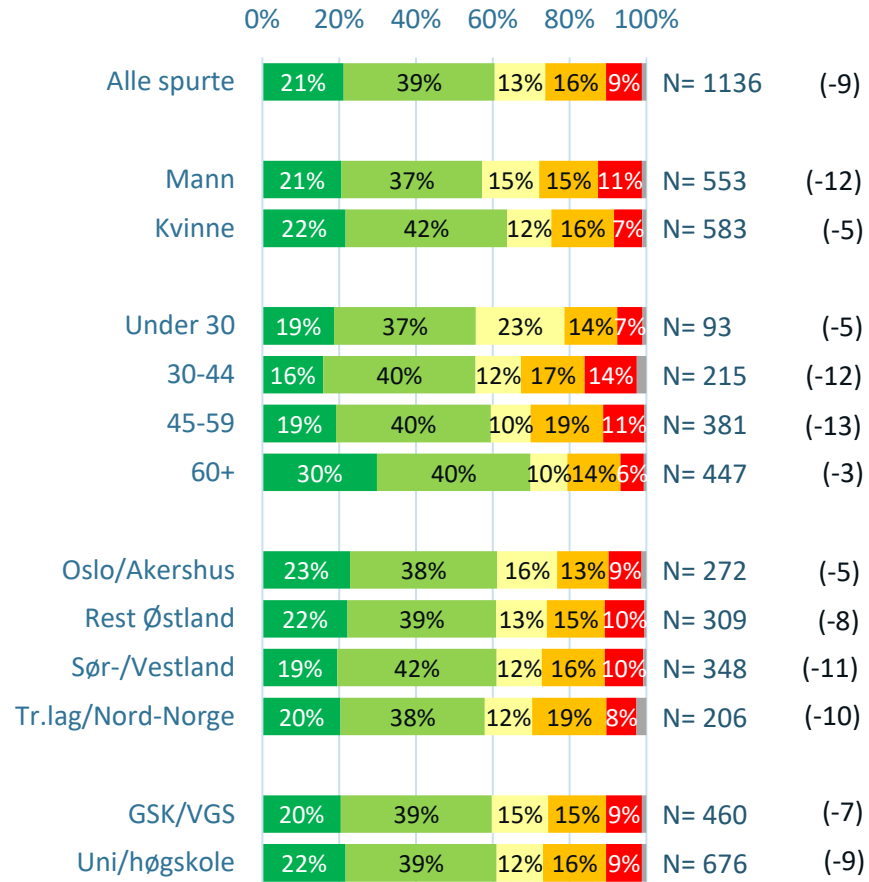
Mens andelen som mener at befolkningen overholder smittevernreglene øker gjennom måleperioden, synker andelen som mener at regjeringens smittevernråd er hensiktsmessige. Fra august 2021 til januar 2022 reduseres også andelene som mener forskere og fagmyndigheter gir tydelige råd til regjeringen og befolkningen. Vi finner tilsvarende tendenser til endringer i så godt som alle undergrupper.

Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?
Andel helt eller delvis enig

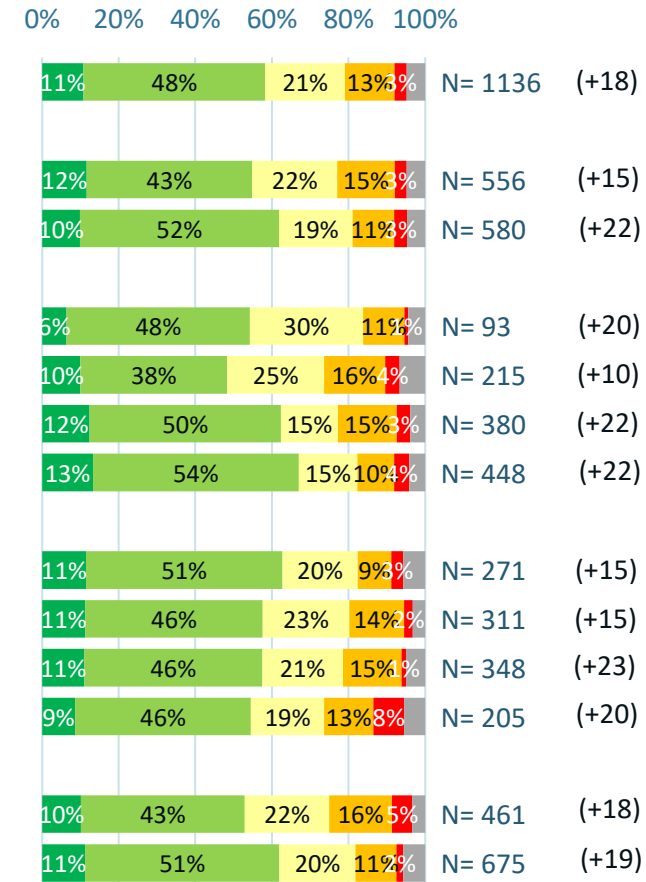

Smittevernråd som gis – tydelighet og overholdelse

Regjeringens smittevernråd har vært hensiktsmessige den siste tiden

Befolkningen har overholdt smittevernreglene på en god måte den siste tiden

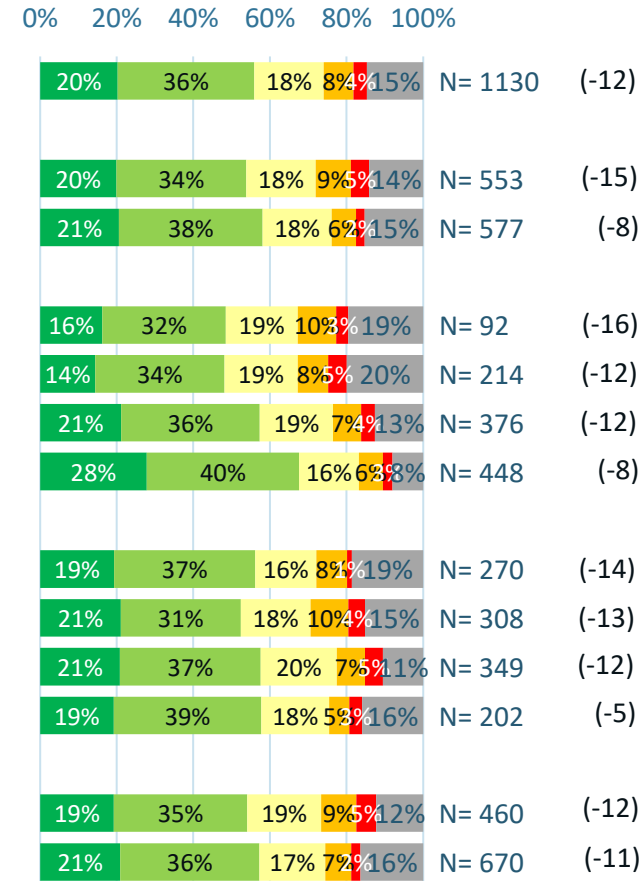
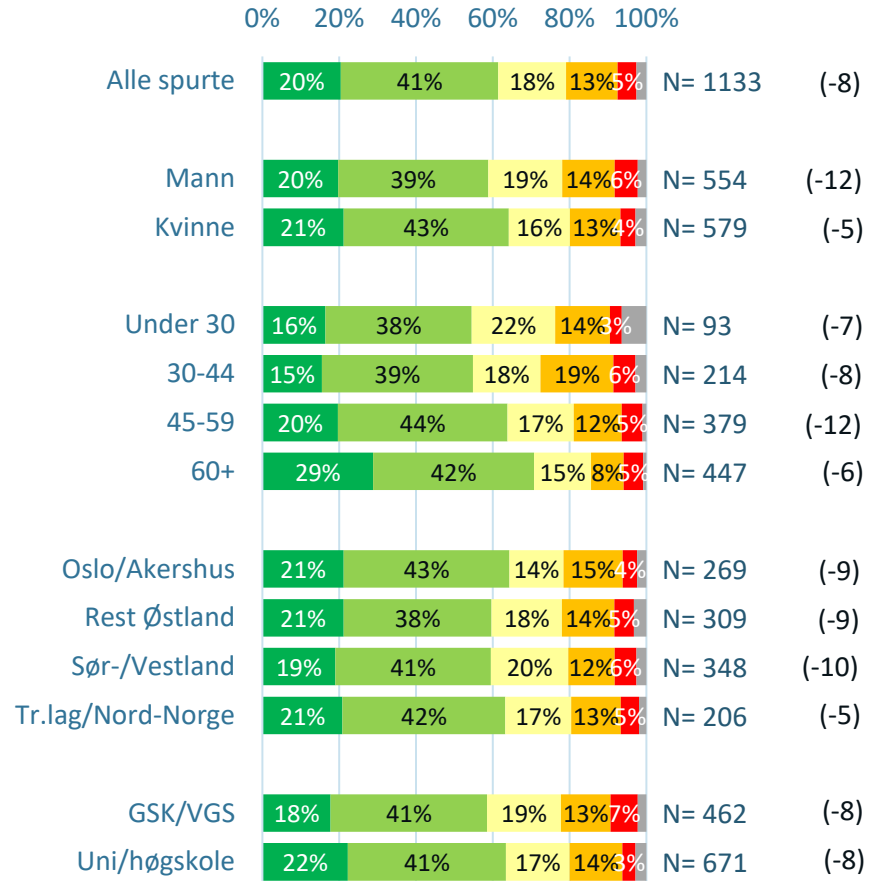
■ Helt enig ■ Delvis enig ■ Verken enig eller uenig ■ Delvis uenig ■ Helt uenig ■ Vet ikke

Smittevernråd som gis – tydelighet og overholdelse

Forskere og fagmyndighetenes råd til befolkningen har vært tydelige den siste tiden

Forskere og fagmyndighetenes råd til regjeringen har vært tydelige den siste tiden

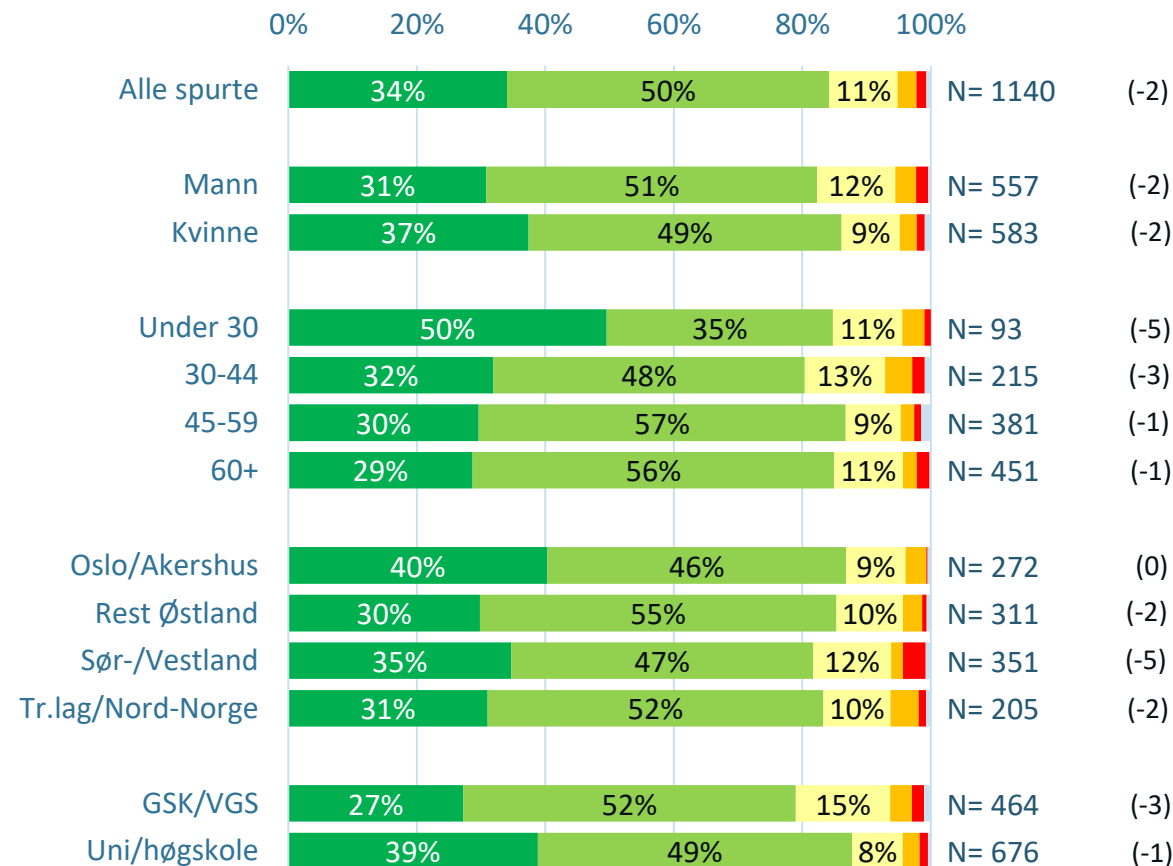
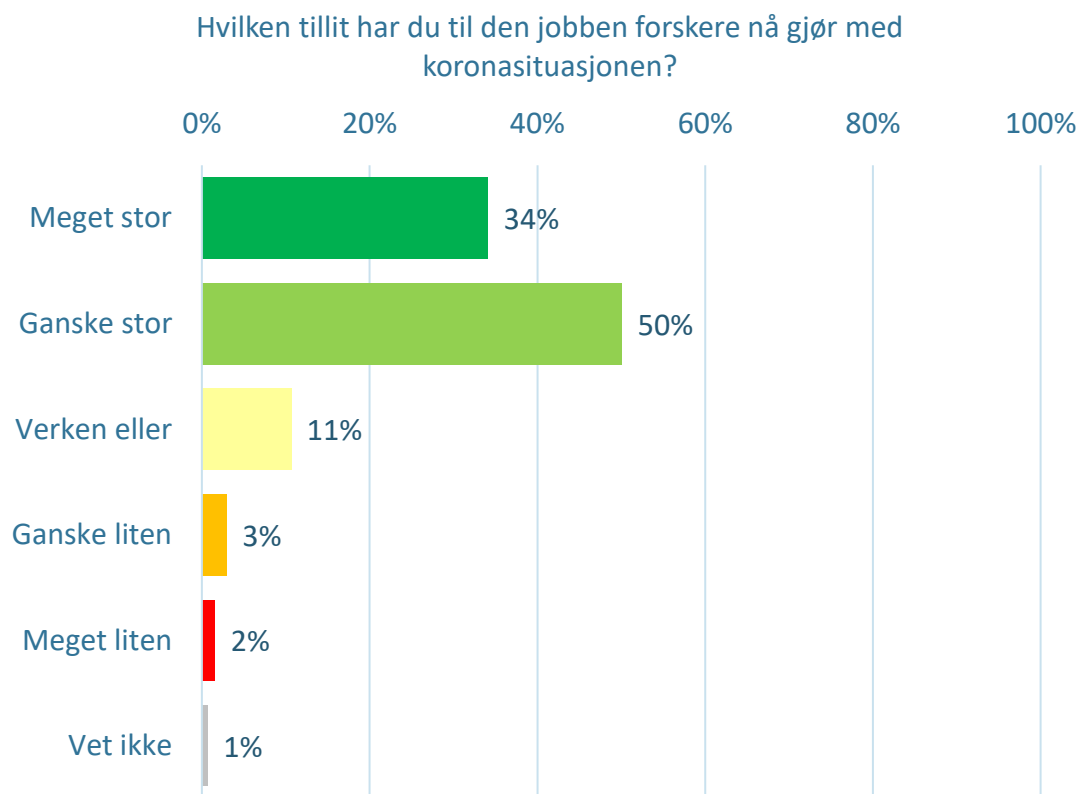
■ Helt enig ■ Delvis enig ■ Verken enig eller uenig ■ Delvis uenig ■ Helt uenig ■ Vet ikke

Forskere og korona

Tillit til jobben forskere gjør i forhold til koronasituasjonen

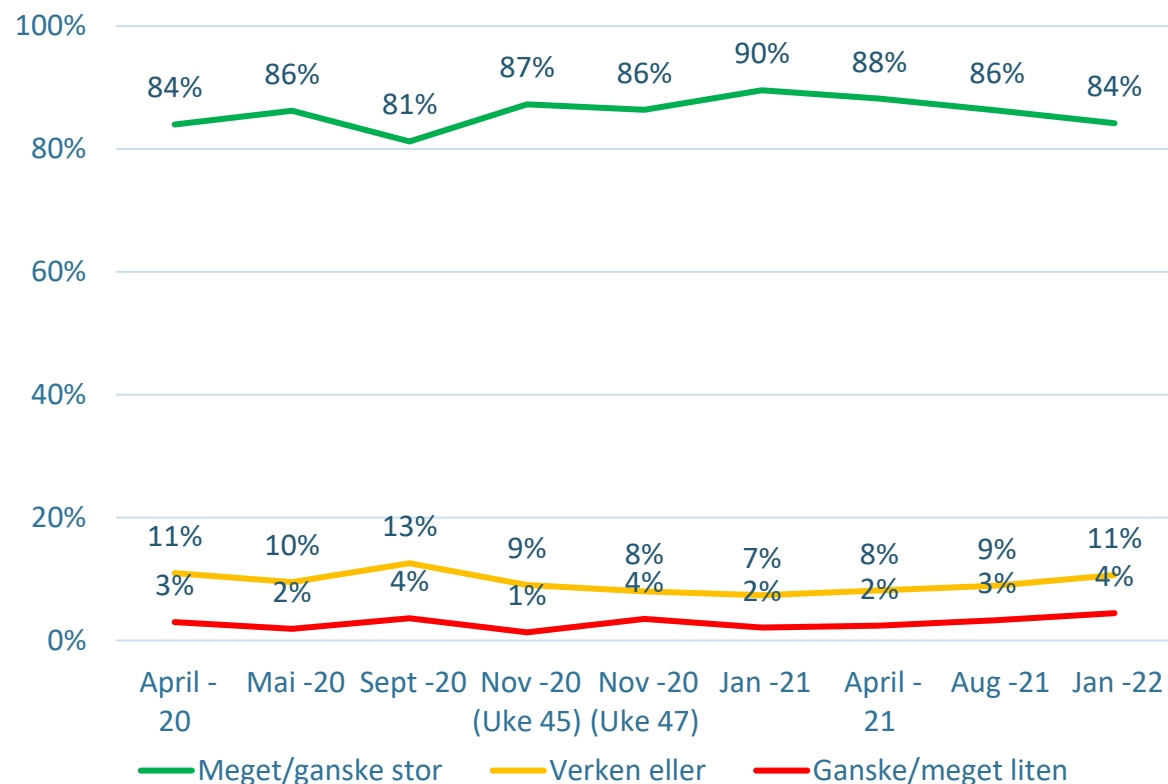
Andelen som oppgir at de har tillit til den jobben forskerne nå gjør med koronasituasjonen, endres ikke signifikant fra målingen i august, men er lavere enn i april 2021. Dette har imidlertid ikke fått utslag i noen vesentlig økning i andelen som oppgir at de har liten tillit.

Tillit til jobben forskere gjør i forhold til koronasituasjonen

Andelens om oppgir at de har tillit til den jobben som gjøres med koronasituasjonen fortsetter å holde seg høy, men med en svak negativ tendens fra årsskiftet og fram til august. I august 2021 er det 84% som oppgir at de har tillit til den jobben forskerne gjør med koronasituasjonen, noe som bekrefter den negative tendensen vi så gjennom 2021.

Hvilken tillit har du til den jobben forskere nå gjør med koronasituasjonen?

- Andelene som oppgir at de har ganske eller meget liten tillit, er signifikant høyere nå i januar enn i januar og april 2021, men utgjør fortsatt bare om lag 4%.

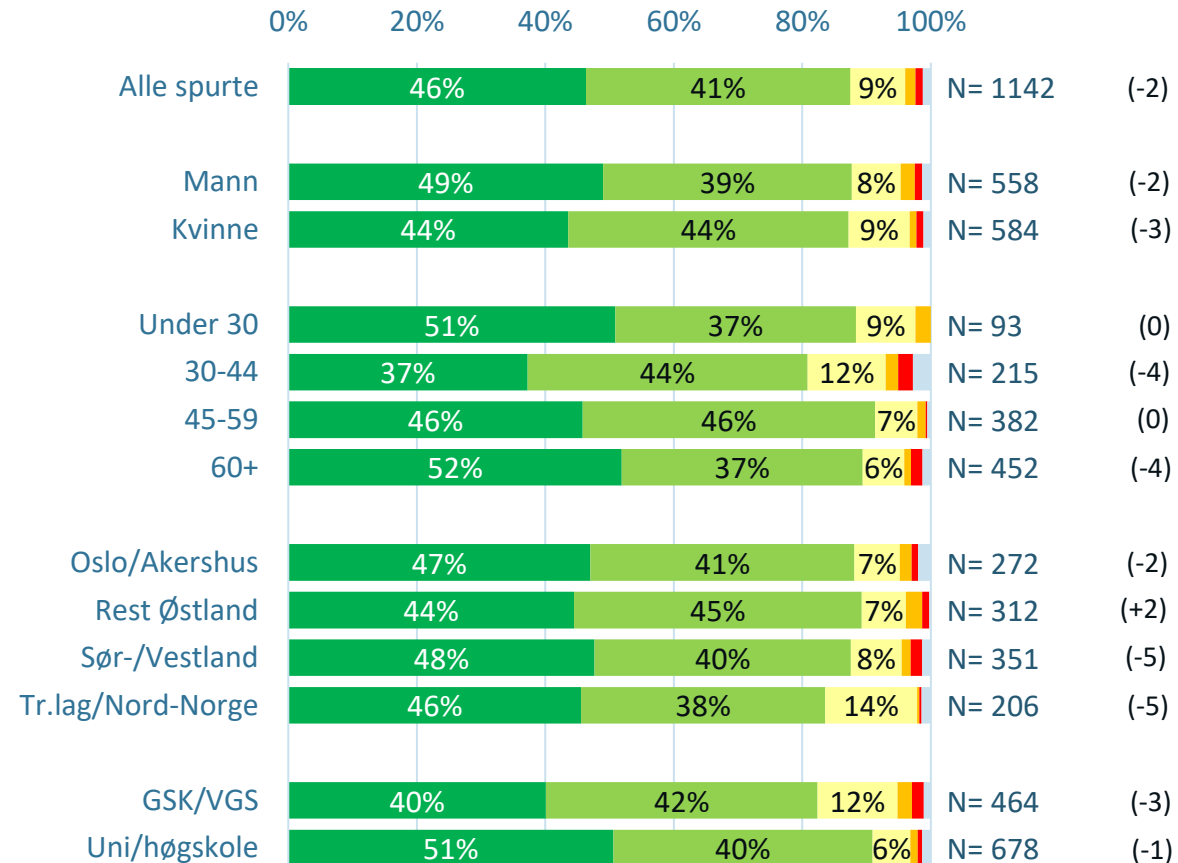
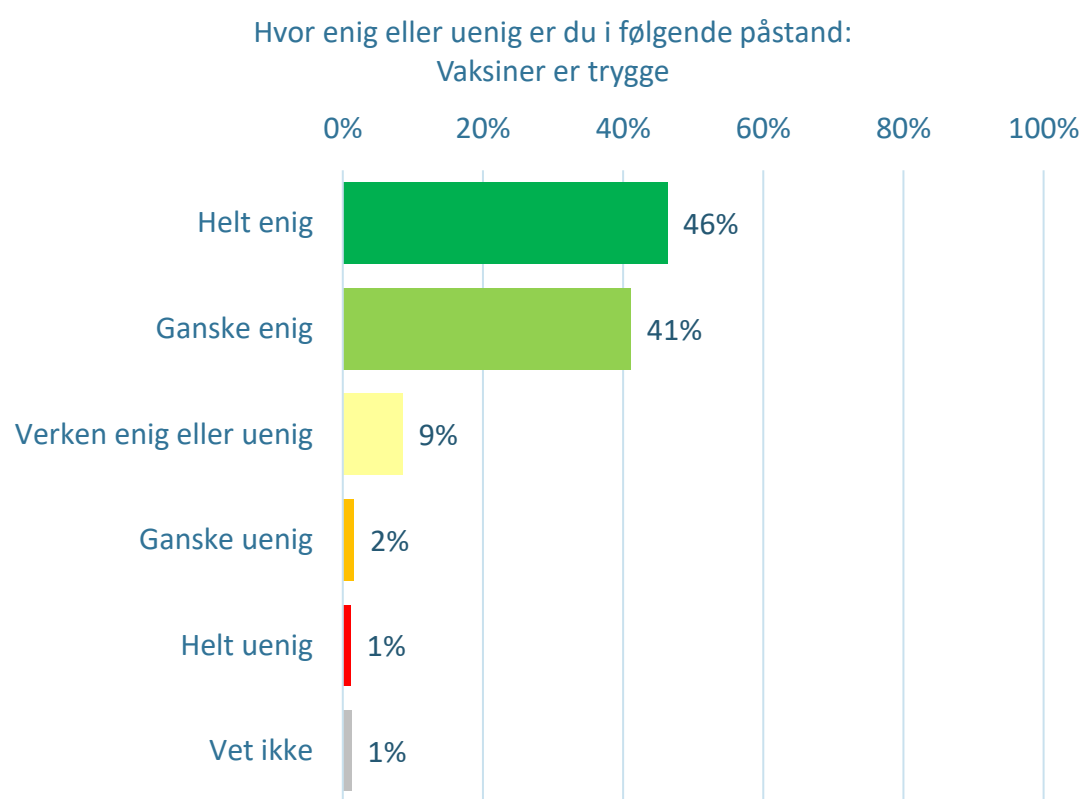

Vaksiner

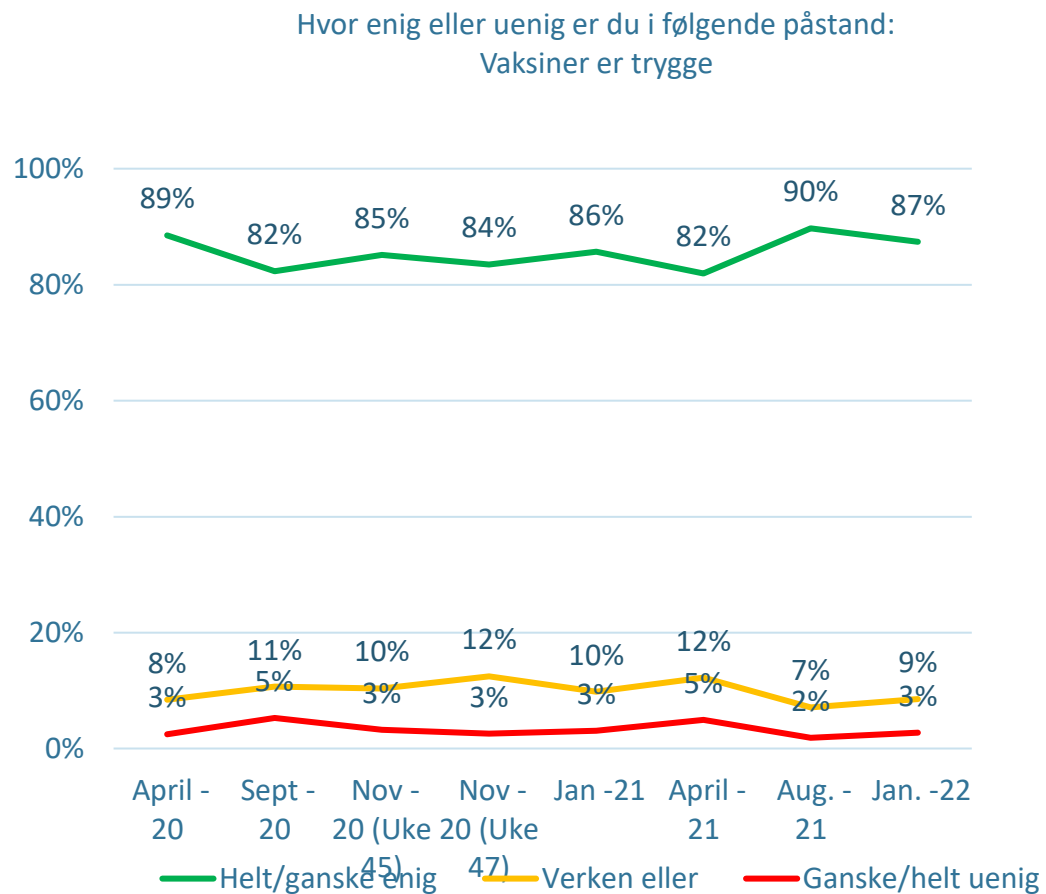
Er vaksiner trygge?

Andelen som sier seg enig i påstanden om at vaksiner er trygge, holder seg nær 90%. Som i tidligere målinger er det unntaksvis at man sier seg uenig i denne påstanden.

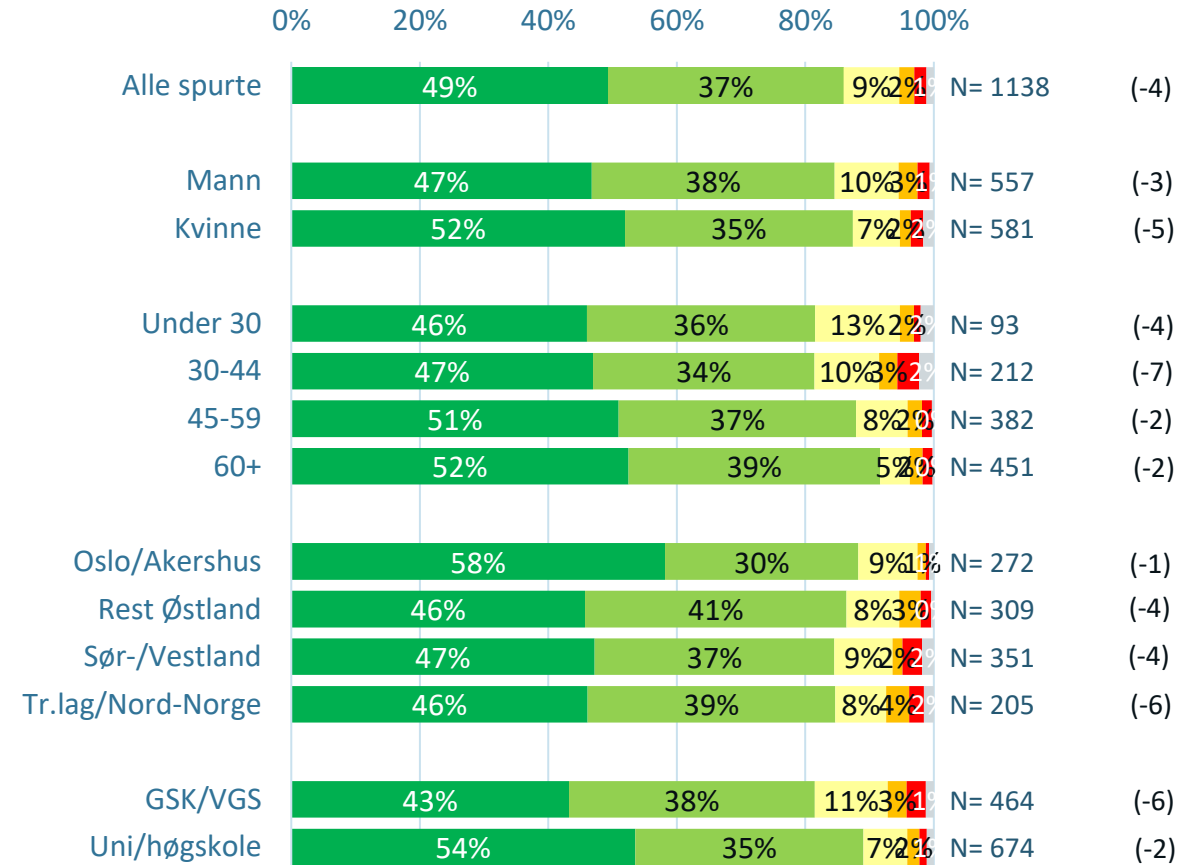
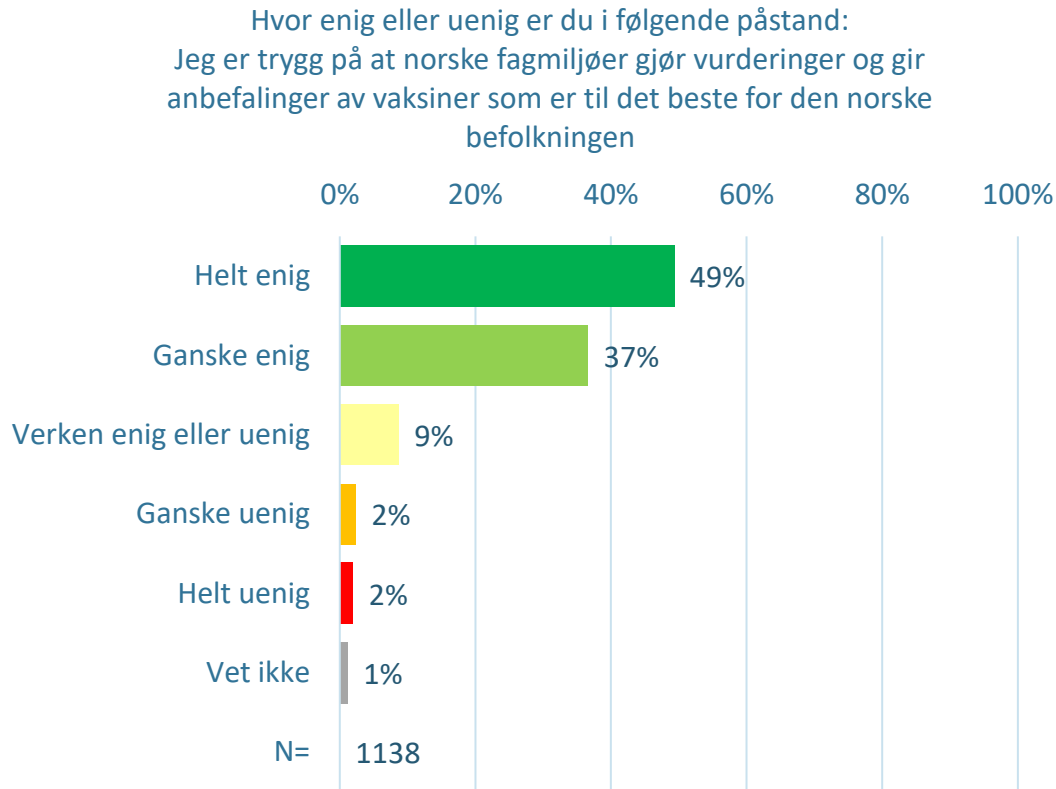
Er vaksiner trygge og vil man la seg vaksinere?

Nedgangen i andelen som er enig i påstanden om at vaksiner er trygge fra august er ikke signifikant.

Tillit til norske fagmiljøers arbeid med vurderinger og anbefalinger av vaksiner **KANTAR**

Andelen som oppgir at de er trygge på at norske fagmiljøer gjør vurderinger av og anbefalinger om vaksiner som er det beste for den norske befolkningen går tilbake sammenliknet med målingen i august, og er tilbake på samme nivå som i april. Som i forhold til andre tillitsspørsmål, er oppgir de med høyere utdanning i større grad at de er helt eller ganske enig i påstanden enn de som ikke har høyere utdanning. I alle undergrupper er andelen som er uenig i påstanden lav.

Tillit til norske fagmiljøers arbeid med vurderinger og anbefalinger av vaksiner **KANTAR**

Andelen som oppgir at de er helt eller ganske enig i påstanden om at de er trygge på at norske fagmiljøer gjør vurderinger og gir anbefalinger av vaksiner som er til det beste for den norske befolkningen holder seg høy, men går tilbake sammenliknet med målingen i august, og er nå på samme nivå som i april 2021.

